

OF I. PENIZOU
BIBL. 791
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Τῆς ἀραβικῆς Καλλιγραφίας "Ὀδοὺν Περσῶν."
Νικητὸν Λοῦν
ἐπιμελεσάμενος

ΤΟ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟΝ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΣ

Τ Η Ο

ΛΕΩΝΙΔΟΥ Χ. ΖΩΗ

30
17

«Βλέπει βλέπει πάντα πάντοτε ὁ χρόνος;
ἄλλα μὲν αὐξάνων ἄλλα δὲ ἀπὸ ἡμέραν
εἰς ἡμέραν μεταβάλλων.»
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ «ΑΝΤΙΓΟΝΗ»

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘῳ

ΤΥΠΟΓΡΑΦ. Ν. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΑ

1885

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΘΕΟΥΡΙΟΥ

(1B 3486)
1B8135

ΤΟ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟΝ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΣ

Τ Η Ο

ΛΕΩΝΙΔΟΥ Χ. ΖΩΗ

20 17
18

« Βλέπει βλέπει πάντα πάντοτε ὁ χρόνος
ἄλλα μὲν αὐξάνων ἄλλα δὲ ἀπὸ ἡμέραν
εἰς ἡμέραν μεταβάλλον. »
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ «ΑΝΤΙΓΟΝΗ»

Λ Ζ

ΘΣ. Ι. ΡΕΝΤΖΟΥ
ΑΡΙΘ. 991
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

~~XXXXXXXXXXXX~~

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ
ΤΥΠΟΓΡΑΦ. Ν. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΑ

1885

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΤ
ΒΙΒ
ΑΤΑ
ΥΟΗ
1881

Λ Ζ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΤ
ΒΙΒ
ΑΤΑ
ΥΟΗ
1881

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ μυστήρια, ὑπάρχουσιν ἐγκλήματα, τὰ ὅποια, καίπερ πάσης ἀποκαλύψεως δεόμενα, καίπερ ἐπωρελῆ εἰς τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου, παραβλέπονται, ἀποσιωπῶνται καὶ ἐπομένως οὐτ' αὐτὴ ἡ Ἱστορία, τὸ κάτοπτρον τοῦτο τοῦ παρελθόντος, οὐδαμοῦ οὐδέποτε μνεῖάν τινα περὶ αὐτῶν ποιεῖται. Ἄλλ' εἰ καὶ κατακλύζει καὶ παρασύρει αὐτὰ εἰς τὴν ἀτάραχον τῆς Λήθης ὠκεανὸν, ὁ ἀκατάσχετος ροῦς τῶν αἰώνων, διασώζει ὅμως λείψανά τινα, ἀμυδράς τινας αὐτῶν γνώσεις, ὡς διασώζει ἡ θάλασσα καὶ διασκορπίζει τὰ πλευρὰ ναυαγήσαντος πλοίου, ὡς ἡ γῆ τὰ ἐρείπια πύργου τινὸς καταρρέυσαντος. Τὰ λείψανα λοιπὸν ταῦτα, τὰς ἀμυδράς ταύτας γνώσεις τῶν ἀρχαίων μυστηρίων καὶ ἐγκλημάτων, διασώζουσιν ἀρχαῖαι παραδόσεις εἰς τὰ πνεύματα τοῦ χυδῆν λαοῦ, ἀπανταχοῦ τῆς γῆς διεσπαρμένα, καὶ ὡς πολλάκις ὑπὸ τὰ συντρίμματα σκεύους τινος κειμένου ἢ ὑπὸ τὸν βόρβορον ἐρείπιῶνος τινὸς μέγας ἐγκρύπτεται θησαυρὸς, οὕτω καὶ ὑπὸ τὰς παραδόσεις ταύτας, ὧν πολλάκις ἀκροώμεθα διηγουμένων ὑπὸ τῶν ἰσχυροτέρων καὶ τυμβογερόντων, ἐνοπάρχει θησαυρὸς διδασκαλίας ἅμα καὶ ὠφελείας ψυχῆς τε καὶ σώματος.

Τίς λοιπὸν ἐννοήσας ὅτι ὑπὸ τὰ συντρίμματα ἐκεῖνα μέγας ἢ καὶ ἐλάχιστος ἐγκρύπτεται θησαυρὸς δὲν ἤθελε σπεύσει, κἂν ἐστερεῖτο ἀξίνης καὶ τῶν λοιπῶν ἀναγκαίων, ἵνα ἰδίαις χερσὶ ἀνορύξῃ τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ τὴν κρυπτόμενον ἐξαγάγῃ θησαυρόν; Πισποθῶς λοιπὸν καὶ ἐγώ, ὅτι παραπλησία τις παράδοσις, ἧς παῖς ἔτι ἠκροασάμην ἠδύνατο νὰ περικληθῆ πως ὠφελειάν τινα, ἔσπευσα, εἰ καὶ ἰλλειπῆς δεούσων γνώσεων, νὰ υποβίλω ὑπὸ τὴν δικαίαν ὕμῶν ἐπιείκειαν, φίλοι ἀναγνώσται, τὴν παροῦσαν μὲν μυθιστορίαν, ἧτις ἦτον εὐάρεστος εἰς ὑμᾶς ἢ εἰς ἐμὲ, θέλει ποτὲ μοι ἀναμιμνήσκῃ τὰς τῶν γυμνασιακῶν μελετῶν μου ἀναπαυτηρίους στιγμὰς, καθ' ἃς συνέταττον ταῦτα, ὅπως ἀπειρώς μὲν, πλὴν μετὰ ζεούσης προθυμίας.

Ἐρρωσθε.

ἸΑΚΩΒΟΣ ΒΑΛΙΕΙΟΣ
Ἐπιφανὴν ἐν Χακύνθῳ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1885.
ΔΗΜΟΣΙΑ-ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ.
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΤΟ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟΝ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ.

I

Ἀλλεπάλληλα δεινὰ καὶ πλῆγαί δυσίαιοι ἕνεκα δινηκῶν πολέμων, εἶχον ἀναγκάσει τὸν κόμηντα Ἐρμάνον νὰ καταλίπη τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ φρούριον, ἐπὶ ἀπορρώγος κείμενον βράχου, τοῦ ὁποῦ τὰς φαιοχρόους ἐπάλξεις καὶ τοὺς ὑψητεῖς θόλους τῶν πύργων νικητηρῶς ἀείποτε ἔσπευε θυζα καὶ εἰς τὸ βάθος πανθηλοῦς μὲν πλὴν ὀπυμεμονωμένης πεδιάδος ν' ἀνοικοδομήσῃ πύργον, ἵνα ἐν αὐτῷ ἡσύχως τὸ λοιπὸν τοῦ βίου του ζήσῃ μετὰ τῆς συζύγου καὶ τοῦ τέκνου του. Ὁ δίκην φρουρίου μεγαλοπρεπῆς αὗτος πύργος, κείμενος παρὰ τοὺς πρόποδας ὄρους ἀξιοθεάτου, οὗ ἡ μὲν ἀγέρωχος καὶ χιονοστεφῆς κορυφή ἐξικνεῖτο μέχρι νεφελῶν, αἱ δὲ κλιτύες χλοερῶν ἐπληροῦντο ἀναδενδράδων, ὀρθούμενος δὲ πρὸ μαγικῆς πεδιάδος, ἐν μέσῳ κήπων αὐτοφυῶν, ὅπου ὁ ὄμβρος τῶν ἐντόμων, ὁ μκυθμὸς τῶν βοῶν, ὁ θρυχηθμὸς τῶν προβάτων, αἱ γλυκεῖαι ἀντηγήσεις τοῦ αὐλοῦ καὶ τῆς σύριγγος, αἱ ὄφροντις ποιμὴν ἐπὶ τῆς καλαύρωπός του ἐρείδόμενος κύκλῳ διέσπειρεν, ὅπου ὁ φλοῖσθος τῶν ὡς ὁ κρύσταλλος διαυγῶν ὑδάτων, ἀνὰ τὴν πεδιάδα ἐλισσομένων, ὁ τὰ ὑψικρεμα δένδρα φανταστικὰς προτρέπων νὰ ἄδωσιν ἱστορίας γλυκοστενάζων ἄνεμος καὶ τῶν ποικιλωδῶν πτηνῶν ὁ ἐναρμόνιος ἦχος ἐξίσου πάντα ταῦτα ἀμιλλόμενα παράδεισον ἀληθῆ τὸν τόπον ἐκείνον ἀπετέλου, παρίστα εἰς τὸν θεόμενον τοῦτον, ἔργον τῆς φύσεως μᾶλλον ἢ ἀνθρωπίνων χειρῶν. Ἐν τῷ πύργῳ τούτῳ κατόκησεν ὁ Ἐρμάνος τὸ τριακοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγων, κάτοχος κολοσσιαίας περιουσίας, τέκνον ἀπτότητον τοῦ Ἄρεως, σεβόμενος καὶ ἀγαπώμενος ὑπὸ πάντων τῶν ὑπηκόων του, μετὰ τῆς συζύγου του Ὁρσολίνης, θυγατρὸς τιμίων γονέων, καὶ τῆς ἀγαπῆς ἐπιφύσεως ἐπὶ φιλανθρωπία ψυχῆς καὶ ἠθῶν ἀληθινῆς. Κελεύρημα τοῦ Ἰωάννου Ματθαίου ἐκμετρώσα καὶ τοῦ ἐξ

ΙΩΑΝΝΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

πιμαζίου αὐτῶν τέκνου Ὀσβάλλου ὀνόματι, ἐπὶ ἡ τύχη ἐν ἀπείροις αὐτῆς τὰς φάσεις νὰ ἐκδηλωθῆ ὠρίσθη, ἐπαρχομένη δηλαδὴ ἀπὸ τῶν εὐτυχιῶν νὰ καταλήξῃ εἰς τὸ μουσεῖον ἐκεῖνο τοῦ ὁποίου μόνη ἀνικούφισις ἐστὶν ὁ ποθοῦμενος θάνατος.

Τρία ὅλα ἔτη εἶχον παρέλθει ἀφ' ὅτου τὴν εἰρήνην τῆς ἐναρέτου ταύτης οἰκογενείας, τῆς ἀπολαμβάνουσας τὰ ἀγαθὰ ἐκαίνα, ἅτινα ὁ Θεὸς ἐπιδαψιλεύει πρὸς τοὺς ἐργαζομένους τὸ ἀγαθὸν οὐδὲν εἶχε ταραξί. Ἐπὶ τρία ὅλα ἔτη νέφος μέγα περιζώννυε τὰ περίξ τῶν μερῶν ἐκείνων, ἐν οἷς κατόκει ὁ Ἑρμάνος καὶ προσφύλασσεν αὐτὰ ἀπὸ τῶν διαπεραστικῶν καὶ φθοροποιῶν τοῦ ἐχθρικοῦ ἡλίου ἀκτίνων· ἀλλ' ὡς τὸ τέταρτον ἀνέτειλεν ἔτος καὶ τὸ νέφος διεσκεδάσθη καὶ στίφη ἀχαλινώτα ἐχθρῶν πανταχόθεν ἐφάνησαν, δῆλως ἀπειλοῦσα.

Ἦτο ἡ ἐβδόμη τῆς δείλης ὥρα καὶ ὁ Ἑρμάνος μετὰ τῆς συζύγου καὶ τοῦ τέκνου του ἀρτίως ἐπανακάμψαντες ἐκ τοῦ περιπάτου ἐκάθηντο ἐπὶ τινος ἀνακλίντρου καὶ συνδιελέγοντο, ἐνῶ ὁ μικρὸς Ὀσβάλλος ἐθεῖατο μετὰ προσοχῆς εἰκόνα τινα τοῦ προπάτορός του πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς εἰσόδου ἐκεῖνου τοῦ θαλάμου ἀνητημένην, ἧς ἡ θεία διήγειρεν ἐν αὐτῷ πληθὺν στοχασμῶν. Τὸ αἰφρητὸν τοῦ θαλάμου ὠρολόγιον πρὸ μικροῦ εἶχε κρούσει τὴν ἐβδόμην, ὅτε ἡ θύρα τοῦ θαλάμου ἠνεφέθη καὶ νέος εἰκόσιπενταετής μεσαίου ἀναστήματος, ἀπειρηκῶς καὶ ἀσθημαίνων εἰσῆλθεν. Ὁ νέος οὗτος ἦτο ὁ ὑπεσπιστής τοῦ Ἑρμάνου, ὅστις ἐκόμιζεν εἰς αὐτὸν θλιβεράν ἀγγελίαν, ὅτι ἀρεϊμάνια καὶ ἀτίθασσος στήρη βαρβάρων, ὑπὸ διαφόρους σιφάρχας ἐλαυνόμενα κατέκλυσαν τὰ μέρη ἐκεῖνα, μεγίστην ἐπιφέροντα φθοράν, καὶ ὅτι φόβος ὑπῆρχε μὴ εἰσελάσσωσι καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ πύργου. Πένθιμος σιγῇ κατέλαβε τὸν Ἑρμάνον καὶ τὴν σύζυγόν του ἐπὶ τῇ μοιραίᾳ ταύτῃ ἀγγελίᾳ τοῦ νεαροῦ καὶ σφριγώντος ὑπασπιστοῦ. Πρὸ μικροῦ ἀμφότεροι ὅτε Ἑρμάνος καὶ ἡ Ὀρσολίνη συνδιελέγοντο περὶ μαχῶν καὶ πολέμων καὶ βαρβαρικῶν ὑπὸ χάρας ἐπὶ τῇ παντελεῖ ἀπομακρύνουσι τῶν βαρβάρων καὶ ἐπὶ τῇ βασιλευούσῃ εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ ἠτένιζον εἰς ἀμέριμνον καὶ ἀτάραχον μέλλον, ἀλλ' ὥσανε! δαίμων θάσκανος ἤκουε τοὺς λόγους αὐτῶν ἐχθόνησαν αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ ἅμα, ὥσει ἐνήγει μαγικὴ τις ράβδος τῆς Κίρκης μετέτρεψε τὴν εὐτυχίαν ταύτην εἰς δυστυχίαν καὶ συμφοράν. Ἀμφότεροι εἰς μυρίας εὐθίζονται σκέψεις, ἀμφότεροι ταράσσονται εἰς θορυβώδη καὶ δυσόλων ἀποελέποντες μέλλον. Ἡ φωνὴ τῶν ὑπηκόων των ἐτοίμων πάντοτε νὰ θυσιάσσωσι μέχρις ὑστάτης ρανί-

δος τοῦ αἵματος των καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν ὑπὲρ τοῦ Ἑρμάνου προσεκάλει αὐτὸν εἰς τὰ ὄπλα· ὁ κίνδυνος ἦτο μέγας, ἅτε ἀπειλοῦμενος καὶ αὐτοῦ τοῦ πύργου, ἐνῶ διέμενον ὁ Ἑρμάνος, ἐὰν ὁ ἐχθρὸς αἰσιῶς προέβαινε. Τί λοιπὸν ἠδύνατο νὰ πράξῃ τότε ὁ Ἑρμάνος; νὰ δράμῃ εἰς τὰς φωνὰς τῶν ἀπληπισμένων ὑπηκόων του εἰς τὸ πῦρ τοῦ πολέμου; ἀλλ' ἐὰν ἐφονεύετο ποῦ θὰ ἔμενε ἡ σύζυγός του, τὸ ὄνειρον τοῦ βίου του, τὴν ὁποίαν τοσοῦτον περιπαθῶς ἠγάπα; ποῦ ὁ υἱὸς Ὀσβάλλος, τοῦ γήρατός του τὸ βῆκτρον; Νὰ μὴν ὀρμήσῃ, ὡς παντολέτωρ δαίμων κατὰ τῶν ἐχθρῶν; ἀλλ' ὁ κίνδυνος ἦτο μέγας, βεβαία καὶ ἀναπόφευκτος ἡ καταστροφή. Ὅσῳ σκληρὸν νὰ ἀποχωρίζηται τις τῶν φιλιτάτων του ἐπὶ τῆς γῆς ὄντων καὶ νὰ ἀπέρχηται ἐκεῖ, ἐνθα ἀντιμέτωπος ἴσταται ὁ θάνατος, τόσῳ ἀγενεὶς καὶ ἀνανδρον νὰ μὴ σπεύδῃ εἰς τὴν φωνὴν τῆς ψυχορραγούσης πατρίδος του ἀλλ' ἀπαθῶς τὰς δουλικὰς νὰ περιμένη ἀλύσεις. Τοιοῦτους λογισμοὺς ἐπὶ πολλὸν χρόνον κατὰ διάνοιαν ἀνακυκλῶν ὁ Ἑρμάνος, καὶ ὡς πλοῖον ὑπ' ἐναντίον ἀντευλανόμενον κυμάτων ἀμφιταλαντευόμενος, ἀπεφάσισε τέλος εἰς τὴν πάτριον νὰ ὑποκύψῃ φωνῇ. Καλῶς ἐβλεπεν ὅτι ὁ ἀναμεισθήτης τῆς ζωῆς θάνατος περιέμενε αὐτὸν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ πύργῳ ἐὰν οὐδεμίαν παρῆχεν ἀκρόασιν εἰς τὰς φωνὰς τῶν ὑπηκόων του, ἐὰν ἔμενε ἀτάραχος· ἀλλ' ἄνθρωπος, τὸν θάνατον πολλάκις ἀντιμετωπήσας εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν καρδίαν ἱπποτικὸν ἐκόχλαζεν αἷμα, ἀληθῆς τέλος ἦρας, προδότημος μᾶλλον νὰ βληθῆ καὶ φονευθῆ πρῶτος ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς τιμῆς καὶ τῆς δόξης; ἢ νὰ ἴδῃ σφαδάζουσαν τὴν σύζυγόν του, ἀσπαιρὸν τὸ τέκνον του καὶ ἑαυτὸν ἀνάνδρως συρόμενον ὑπὸ βαρβάρων ἐχθρῶν του εἰς αἰχμαλωσίαν.

Ἡ μετὰ ταῦτα σκηνὴ ὑπῆρξε τραγικωτάτη. Μάτην τὰ θερμὰ δάκρυα τῆς καλλιμόρφου συζύγου του, τὰ ὁποῖα, ὡς ἀγνοὶ μαργαρίται κατελείβοντο ἐκ τῶν παρειῶν τῆς, μάτην αἱ παρακλήσεις καὶ αἱ ἱκεσίαι αὐτῆς, ὅπως ἀντιμετώπισῃ τὸ σταθερὸν τῆς ἀποφάσεώς του. Ὁ πρὸς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἔρας ἦτο διάπυρος. Ἐγείρεται ταχέως, προσκαλεῖ πάντας τοὺς ἐν τῷ πύργῳ καὶ ἀναγγέλει εἰς αὐτοὺς τὴν ἐπιδρομὴν τῶν βαρβάρων, κανονίζει ἐφ' ἱκανὰς ὥρας τὰς ὑποθέσεις του καὶ ἐμπιστευθεὶς τὴν διατήρησιν τῆς οἰκίας του εἰς τινὰς γέροντας, οὓς αἰείποτε ἐθεώρησε πιστοὺς φίλους, ἐνεδύθη τὸν σιδηρόφρακτον θώρακά

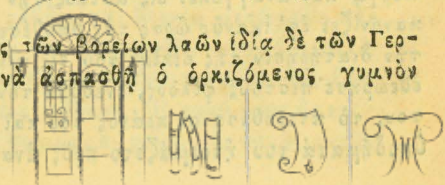
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Ἐρμάνος του καὶ θεῖς τὰ πτεροιστήρῳρα
ἀποθήμας τῶν ἰατρικῶν ἀποθημῶν ἀναχώρησιν, ὅταν νέος τις
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

Ἐγγυλὸς ἐπαρουσιάσθη λέγων, ὅτι πάντες οἱ ἱππῶται, οἱ τὰ περὶ χῶρα ἐκεῖνα οἰκοῦντες περιμένουσιν αὐτὸν ἔξω τοῦ πύργου. Τοῦτου ἔτι λαλοῦντος ἀντήχησαν ἔξω τοῦ πύργου τὰ τε πολεμικὰ τύπανα, ἡ κλαγγὴ τῶν ὄπλων, τῶν ξιφῶν καὶ τῶν θωράκων καὶ ὁ χρεμετισμὸς τῶν ὠκυπόδων ἵππων. Ἡ στιγμή ἐπέστη ὁ κόμης Ἑρμάνος ὄφειλε νὰ καταλίπῃ τὴν σύζυγόν του, τὸ τέκνον του, τὰ ἀγαθὰ του ἐπὶ ἀόριστον χρόνον, διότι τίς οἶδεν ἐὰν ἐμελλέ ποτε νὰ ἐπιστρέψῃ χαίρων εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ἐστίαν! Νὰ καταλίπῃ τὰ πάντα καὶ νὰ πορευθῇ ὅπως προσφέρῃ ἑαυτὸν ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν ἑωμὸν τῆς πατρίδος. . . ἵνα φονεύσῃ. . . ἵνα φονευθῇ. . .

Ἡ Ὀρσολίμη πλίσιον τοῦ Ἑρμάνου δὲν ἔπαυε κατασπαζομένη αὐτὸν, ὅτε δὲ ὁ Ἑρμάνος ἐνηγκαλίσθη αὐτὴν, ἴσως ἵνα τὸν ὑστατον τῆ ἀποδῶσῃ ἀσπασμὸν, ἀμείβητο εἰς χεῖμαρρον δακρύων ἀναλυθέντες μένουσιν ἀναίσθητοι. Νικᾶται ὁ ἀδελφὸς ἦρος ἐν τῇ συζυγικῇ ταύτῃ πάλῃ. . . τρέμει. . . ὠχρισθῆναι. . . διότι καὶ τίς εἰς ἀγῶνα τοιοῦτον δὲν ἤθελεν ὠχρισθῆναι; Ὅσῳ γενναία καὶ ἀληθινὰ ἡ καρδία, ὅσῳ σταθερὰ καὶ ἀδαμαντίνη, τρέμει εἰς τὴν πρῶτον τοῦ ἔρωτος, φίλημα ὠχρισθῆναι εἰς τὸν ἀπέλπιδα αὐτοῦ χωρισμὸν. Μετὰ τινὰς στιγμὰς νεκρικῆς σιγῆς καὶ συγκινήσεως ἀμέτρου ἀνένηψαν ἐπὶ τέλους στραφεῖς δὲ ὁ Ἑρμάνος πρὸς τὴν Ὀρσολίμη «Ἡ ὥρα, τῆ λέγει ἐπιλησίστην ἀπέρχομαι ἐκεῖ ὅπου τῆς πατρίδος ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα μὲ προσκαλοῦσιν, εἰς τὸ πῦρ τοῦ πολέμου, εἰς τὸ ὅποιον πρέπει νὰ πορευθῶ. Ἐὰν μάθῃς ὅτι ξίφος ἐχθρικόν (ἀπαίσιος οἰωνός) τὰ στήθη μου διέσχισε, θρήνησον ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ μου, ἀλλ' ὁ θρῆνος σου ἐκεῖνος ἀς μεταβληθῇ εἰς χαρὰν καὶ εἰς γέλωτα, ἀναλογιζομένη ὅτι, ἐὰν ὁ σκληρὸς θάνατος ἐδυνήθη διὰ παντός νὰ χωρίσῃ ἐπὶ τῆς γῆς τὰ σώματα μας, ὑπῆρξεν ὅμως ἀνίσχυρος νὰ διασπάσῃ τὸν κρῖκαν ἐκεῖνον συζυγικοῦ ἔρωτος, ὅστις συνδέει καὶ θέλει συνδέει τὰς ψυχὰς καὶ ὅταν ἀκόμη ὡς καρδίαι τῶν σκελετῶν δὲν θέλωσι πάλλῃ πλεόν» καὶ ἀσπασθεὶς πρῶτον μὲν τὴν λαβὴν I τοῦ ξίφους εἰς βεβαίαισιν τῶν λόγων του καὶ εἶτα τὸν ζῶντᾶ τῆς συζύγου του τράχηλον καὶ τὰς ροδοχρόους αὐ-

1) Ὁ σεμνότερος ὄρκος τῶν βορείων λαῶν ἰδίᾳ δὲ τῶν Γερμανῶν συνίστατο εἰς τὸ νὰ ἀσπασθῇ ὁ ὀρκιζόμενος γυμνὸν τοῦ ξίφους τὸ ἔλασμα.

τῆς παρειᾶς ἔλαθε παρὰ τῶν κρινοδακτύλων χειρῶν τῆς τὴν λόγχην καὶ τὴν σπάθην μετὰ τῶν ἐξῆς παυσωδῶν λέξεων: «Ἑρμάνε, ὑγίαινε πορεύεσθαι μακρὰν μου καὶ ὅμως μένεις πληροῖον μου, καὶ ἐὰν δὲν θάδυνα μαινάσε βλέπω καὶ ἐὰν δὲν θά δύναμαι νὰ ἐξίσταζομαι καὶ διὰ τῶν φιλημάτων σου νὰ μηκύω τὰς ἡμέρας μου, θά αἰσθάνομαι ὅμως τὴν συζυγικὴν ἡμῶν ἐστίαν πάντοτε φλέγουσαν, πάντοτε ὑποδαυλιζομένην διὰ τῆς παρουσίας τοῦ τέκνου μας. Μεταχειρίσθητι τὰ ὄπλα σου, ὡς πάντοτε, κίπερ τῶν πιστῶν σου ὑπηκόων ὁ δὲ Θεὸς θέλει σὲ προφυλάξει ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀπίστων ἐχθρῶν σου. Σπεῦσον, σπεῦσον» Ἑρμάνε, ἵνα μὴ παραμείνων, μαραινῆς τὸν ἀθλητικόν σου στέφανον. Ὑγίαινε Ἑρμάνε, ὑγίαινε πιστὲ σύζυγε. Ἐὰν μητρικὴν δὲν μὲ ἀνεχαίτιζε γρέος θά ἠκολούθουν παντοῦ τὰ βήματα σου καὶ ἐνὸσφ μὲν ἔζων, οἱ ἀσθενεῖς μου βραχίονες, θά ἐλάβανον δύναμιν πλίσιον σου, θάρρος ἀτρόμητον ἢ περιδεῆς καρδία μου ἐὰν δὲν ἀπέθνησκον, σώζουσα τὴν ζωὴν σου, γλυκύς δι' ἐμὲ καὶ εὐχάριστος θά ἦτο ὁ θάνατος, διότι ὁ θάνατός μου θά ἐμήκυνε τὴν ζωὴν σου, διότι θά ἀπέθνησκον πλίσιον σου, ὑγίαινε, ὑγίαινε. . .» Ἐρρίφθη κατόπι εἰς τὰ σιδηρόφρακτα αὐτοῦ στήθη, κατέθεσεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ συζύγου τῆς σωρείαν διαπύρων φιλημάτων, ἐνῶ οὗτος ἀσπάζομενος πολλάκις τὸ κοιμώμενον τέκνον τοῦ ὕψου τὰς χεῖρας ἡμικλινῆς πρὸ τινος εἰκόνας ἀνωθεν τῆς κλίνης ἀνητημένης καὶ ἐνδομύχως ἐκέτευε λέγων «Θεὲ, φύλαττε τὴν σύζυγόν μου, τὸ τέκνον μου. Χαιρετήσας ἀκολούθως ὁ Ἑρμάνος πάντας τοὺς ἐν τῷ πύργῳ, ἰδίᾳ δὲ τοὺς πιστοὺς ἐκείνους γέροντας, εἰς χεῖρας τῶν ὁποίων ἀνέθετο τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ οἴκου του, διαρκούσης τῆς ἀπουσίας του, ἀντήλλαξε καὶ αὐθις μετὰ τῆς συζύγου του θερμὰ φιλήματα κατελθὼν δὲ ἀκολούθως τὴν κλιμακα καὶ ὑπερβὰς τὴν αἰρετὴν γέφυραν, τὴν συνδέουσαν τὸν πύργον μετὰ τῆς πέραν γῆς ἵππευσε καταστικτον καὶ ὑπερήφανον κέλητα, παρουσιασθεὶς οὕτω πρὸς τοὺς περιμένοντας ἱπποτάς ἐν παρατάξει κρατοῦντας τὰς μακρὰς αὐτῶν λόγχας, ὧν ὑπερέκειτο σημαία. Κραυγαὶ ἐπυσημίας, κρότοι τυμπάνων, συγκρούσεις ἀσπίδων καὶ ξιφῶν ὑπεδέχθησαν τὸν κόμητα Ἑρμάνον, ὅστις ποιήσας σημεῖον χαιρετισμοῦ καὶ εὐχαριστήσεως καὶ προτρέπτικῶς ἐνθαρρύνσας τοὺς στρατιώτας ἠκολούθησε τὴν κατὰ τῶν βαρβάρων ἀγούσαν ἀκολούθως ὑφ' ὄλων τῶν ἱπποτῶν. Ἡ πρώτη δόρυς ἡ στρατιάζουσα γέφη εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΤΗΤΗΝ

γῆς ἐπιπολάζοντα ἀπέκρυψεν αὐτοῦς, ὁ δὲ κρότος τῶν τυμ-
πάνων καὶ τῶν ἵππων ὁ καλπασμὸς ἀντήχει ἐπὶ πολλοὺς τῆν
περὶ τὴν πεδιάδα.

II

Ὅπισθεν λόφου εἴκοσι μίλια περίπου μακρὰν τοῦ πύργου τοῦ
Ἑρμάνου ἐκρύπτοντο τὰ ἄγρια στίφη τῶν βαρβάρων, ἐμπλεα
κόθου φιλαρπαγίας καὶ δηλώσεως. Ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ στρα-
τοῦ τοῦ Ἑρμάνου τὰ μέρη ἐκεῖνα ἔλλοχῶσα ἀνεκάλυψε τὴν ἐ-
νέδραν ἐκείνην καὶ μετὰ τινὰς ἀψιμαχίας ἠναγκάσθη νὰ ὑπο-
χωρήσῃ. Δύο ἴλαι τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἑρμάνου διετάχθησαν νὰ
προσβάλλωσι τὰ μέρη ἐκεῖνα, τὰ παρὰ τῶν βαρβάρων κατεχόμενα
ἀλλὰ καὶ αὐταὶ κατεβλήθησαν ὑπὸ τῆς ἀνωτέρας δυνάμεως τῶν
ἐχθρῶν καὶ ἐζήτησαν τὴν σωτηρίαν αὐτῶν εἰς φυγὴν ἀγρίαν.
Δύο τοιαῦται ὑποχωρήσεις περιήγαγον εἰς μεγίστην ἀμηχανί-
αν καὶ ταραχὴν τὸν Ἑρμάνον. Ὅστις συμβουλευθεὶς μετὰ τῶν
ἵπποτῶν τοῦ στρατοῦ του, διέταξε γενικὴν ἔφοδον ἀφοῦ πρῶ-
τον διὰ λέξεων ἐνθαρρυντικῶν ἐνέπνευσε θάρρος καὶ ψυχὴν εἰς
τοὺς στρατιώτας του. Ὁ στρατὸς τοῦ Ἑρμάνου εἰς τρία μέρη
διαίρειται ὥρμησε κατὰ τοῦ σμήνου τῶν ἐχθρῶν, προσβάλλων
αὐτοὺς πανταχόθεν. Ἡ μάχη ἐγένετο πεισματωδέστατη ἐξ ἐ-
κατέρων τῶν μερῶν ἤθελε δὲ πέσει καὶ αὐτὸς ὁ Ἑρμάνος, εἰάν
εἴκοσι καὶ πέντε ἵπποταὶ ἐὺπατρίδαι δὲν ἤθελον ἀγωνισθῆ ἠρωϊκῶς
ὡς ἄλλοι κόκλιες, ὑπερασπίζοντες τὴν ὑποχώρησίν του καὶ μα-
χομένοι ἵνα σώσωσι τὴν ζωὴν τοῦ κόμητος. Οὗτοι, οὐδόλως
φειδόμενοι τῆς ζωῆς τῶν ἀπέναντι τῆς τοῦ Ἑρμάνου ἀντιπε-
ριέσπασαν τὰ ἐχθρικὰ στίφη οὕτως, ὥστε ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ
ἐκεῖθεν ὁ κόμης Ἑρμάνος, ἀφοῦ ἐκαλύφθη τὸ μέρος, ἐνῶ οὗτος
ἐμάχετο ὑπὸ σωρείας πτωμάτων. Μετὰ τὸ πέρας τῆς μάχης,
ἧς ἀποτέλεσμα ἦτο ὁ θάνατος χιλιάδων ἐχθρῶν ἀπέναντι δια-
κοσίων τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἑρμάνου, ἀπεσύρθησαν ἀμφοτέρω τὰ
μέρη, ὅπως εἰς νέαν παρουσιασθῶσι μάχην. Τὸ πρῶτον,
ὅπερ ἐφρόντισεν ὁ Ἑρμάνος μετὰ τὴν μάχην ἦτο νὰ πέμψῃ
ὄσω τάχιον ἐπιστολὴν εἰς τὴν σύζυγόν του περὶ τῆς εὐδωδέσεως
τῶν ὄπλων του. Πράγματι γράψας ἐκτεταμένην ἐπιστολὴν
ἔδωκεν αὐτὴν εἰς ἓνα τῶν πιστῶν του, ὅστις ἵππεύσας ἐπὶ
μέλανος κέλης καὶ πτερνίσας αὐτὸν ἐγένετο ἄφαντος. Καὶ εἰ-
μὲν στρατιῶται τοῦ Ἑρμάνου ἀποκαμόντες ἔκ τε τῆς πορείας
καὶ τῆς μάχης κατεκλύθησαν ὑπὸ τὰς σκηνάς των, ὁ δὲ Ἑρ-

μάνος μετ' ἄλλων ἵπποτῶν νέαν ἐμελέτων κατὰ τῶν βαρβάρων
ἐπίθεσιν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὁ ἐχθρὸς κατέλιπε τὰς θέσεις
αὐτοῦ καὶ ὠχυρώθη εἰς πλησίον τι ὄρος ὅπου δυσκόλως ἐχθρι-
κὸς στρατὸς ἠδύνατο νὰ πλησιάσῃ. Οὕτως ἀμφοτέρω τὰ στίφη
ἐβδομάδας ὅλας ἴσταντο ἀντιμέτωπα ἀλλήλων χωρὶς νὰ συμ-
πλακῶσι. Πᾶσα κίνησις τοῦ ἐνὸς κατωπτεύετο ὑπὸ τοῦ ἐτέρου·
οὐδέτερον δὲ ἐτόλμα ἀρξῆσαι τῆς μάχης ἕκαστος καὶ μικρὰς ἀψι-
μαχίας καὶ ἐκδρομὰς ἐπεχείρουν.

Ἀλλ' ἡ μάχη ἤδη ἤγγιζεν εἰς τὸ τέλος τῆς· διότι ἐπικουρία
σταλεῖσα παρὰ τινος πλησιοχώρου ἵπποτου πρὸς τὸν Ἑρμάνον
αὐτὸν μὲν ἐνέπλησε χαρὰς καὶ θάρρους, πανικὸς δὲ φόβος κα-
τέλαβε τοὺς ἐχθροὺς, τὸ κρίσιμον βλέποντας τῆς θέσεώς των.
Τῆς περιστάσεως ταύτης ἐπωφελοῦμενος ὁ Ἑρμάνος γενικὴν
διέταξεν κατὰ τοὺς ἐχθροὺς ἔφοδον. Τοῦ συνθήματος δοθέντος,
αἱ σάλπιγγες ἤχησαν, αἱ λόγχοι τῶν ἀνταγωνιστῶν κατεβι-
βάσθησαν καὶ ἐτέθησαν εἰς τὰς πρόθεσολάς, τὰ πλευρὰ τῶν ἵπ-
πων ἐπιτερνίσθησαν καὶ αἱ πρῶται τάξεις ἐκατέρων τῶν διαμα-
χομένων μερῶν ἐπέπεσον ἀλλήλοις. Ἡ ὀπισθοφυλακὴ τοῦ στρα-
τοῦ τοῦ Ἑρμάνου βραδέως προὐχώρει τοὺς μὲν ἠττημένους ὑ-
ποστηρίζουσα τῶν δὲ φονευθέντων τὴν ἔλλειψιν ἀναπληροῦσα.
Δις οἱ στρατιῶται τοῦ Ἑρμάνου πειρῶνται ἔφοδον καὶ δις ἀ-
ποκρούονται ὑπὸ τοῦ εὐρέος σώματος τῶν βαρβάρων, καθάπερ
κύματα οἰδαλέα ὑπὸ σφοδροῦ ἐλαυνόμενα ἀνέμου θραύονται καὶ
ἐπαναθραύονται πρὸ τῶν θεμελίων βράχου τινος σκληροτραχέ-
λου. Πλὴν μία ἔτι ἔφοδος καὶ ὁ ἀγέρωχος ἐκεῖνος βράχος, οὗ
τὰ θέμεθλα κατέστησαν ἀνίσχυρα ὑπὸ τῶν ἀπειλητικῶν κυ-
μάτων θέλει καταρρεύσει. Τὰς δύο ἀποκρούσεις διαδέχεται τρί-
τη ἔφοδος κατὰ τῶν βαρβάρων. Ἡ συμπλοκὴ γίνεται σφοδρο-
τάτη. Τὸ πολύωρον τῆς μάχης, τὰ δισταυρωμένα ξίφη, ἡ κλαγ-
γὴ τῶν ἀκοντισμῶν, τῶν βελῶν τὸ σύριγμα, ὁ χρεμετισμὸς τῶν
ἵππων, τὰ ἐγειρόμενα καὶ καταβιβαζόμενα πολεμικὰ σημεῖα,
αἱ παραξικάρδια οἰμωγαὶ τῶν πληγωμένων καὶ τέλος τῶν
ζώντων αἱ ἀπειλαὶ μυριόνεκρον προεμήνου σφαγῆν. Τέλος ἡ
μάχη περατεύεται, ἐπικάθηται ἡ ἑκ τῆς συμπλοκῆς ἀρθείσα
κόμης ἡ δὲ γῆ φαίνεται ἄπιστα κεκαλυμμένη ὑπὸ ἀμόρφων πτω-
μάτων. Ὁλέθριον θέαμα! Βλέπει τις πανταχοῦ σώματα ἠερω-
τῆ καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων, τῶν ὁποίων ὁ ῥόγχος ἀνταποκρίνε-
ται πρὸς τὸν ἐρωγμὸν ἀναβοῶντες ὑπεράνω περιπέταμένων ἀγρί-
ων ὀρνέων, τὰ ἀεθ' ὄραται ἐξερευγόμενον ἐκ τῆς πληγῆς αἷμα
τοῦ ἐνὸς χρώζει τὸ ἄχρουν πρόσωπον τοῦ ἐτέρου τεθνεώτος, ὡς

σεὶ ἤθελεν αὐτῷ νὰ προσφέρῃ νέαν ζωὴν εἰς τὸ ἄψυχον ἐκεῖ· σοῦ μὲν ἵνα καὶ πάλιν πολεμήσῃσι, παντοῦ φαίνονται πλανώμενοι ἵπποι· ἀδέσποτοι σύροντες τὸν ἀναβάτην ἢ μόνον παραπαίοντες ἐπὶ τῶν πτωμάτων, παντοῦ θώρακες διατετριπημένοι, ξίφη συντετριμένα, περικεφαλαῖαι ἐρριμμένα, κεφαλαὶ κεκομμένα, πῆδες τεθραυσμένοι, χεῖρες ὑψούμεναι ἢ μὴ ἀποσύρασαι εἰσέτι ἐκ τοῦ στήθους τοῦ ἐναντίου τὸν βιοτέρμονα ἀκινάκην. Ὁ πιζομάχος πλησίον τοῦ ἵππέως μαχόμενος ἐκ τοῦ συστάδην, σκυλεύει τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ καὶ περιδέει τὰς πληγὰς του· ὁ στρατιώτης ἐκπνέει πλησίον τοῦ στρατηγοῦ, ὁ ἐχθρὸς εἰς τὰ στήθη τοῦ ἀντιπάλου· ὁ δὲ θάνατος διδάσκει εἰς αὐτοὺς τὴν ἐνόητα καὶ ἀγάπην, τὰ ὅποια δὲν εἰδίδαξεν ἡ ζωὴ. Οἱ ἑσθάρτοι ὑποχωροῦσι, τρέπονται εἰς φυγὴν ἀνευ οὐδενὸς σιφάρχου, ἀφοῦ κατέλιπον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ὄλους τοὺς σιφάρχας αὐτῶν, τὰ σκεῦή των, τὸ πλεῖστον μέρος τῶν συστρατιωτῶν τῶν ἅμα δὲ καὶ μεγάλα κατορθώματα ἀνδρίας καὶ δόξης. Ἀλλὰ καὶ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἑρμάνου, ἡ ἀνδρία κατ' οὐδὲν ὑστέρει, ἰδίως δὲ αὐτοῦ τοῦ Ἑρμάνου παρέχοντος διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ παραδείγματος θάρρους εἰς τοὺς στρατιώτας του. Δις ὁ ἀτρόμητος οὗτος ἦρωας ἐρρίφθη ἐκ τοῦ ἵππου του καὶ ἐνέπηξε πολλάκις τὸ ξίφος του εἰς τὰ στήθη τῶν ἐχθρῶν του καὶ πολλάκις διεκυβέυθη τὴν ζωὴν του. Βλέπων τις αὐτὸν μαχόμενον ἐκ τοῦ συστάδην ἐν μέτρῳ ἀπειρῶν ἐχθρῶν του, ἤθελε νομίσει ὅτι φέρει θώρακα εἰς τὸν Ἄδην χαλκευθέντα καὶ ὅτι πᾶν ξίφος ἤθελεν ἀμβλυθῆ πειρώμενον νὰ διαπεράσῃ τοῦτον.

Ἀλλ' ὁ δουτυχῆς δὲν ἐπέπρωτο νὰ ἰδῇ τοὺς καρπούς τῆς ἀνδρίας του, δὲν ἐπέπρωτο νὰ ἐπανεῖλθῃ τροπαιοῦχος εἰς τὸν πύργον του, πρὸς τὴν σύζυγόν του, πρὸς τὸ τέκνον του. Δαίμων ἀλάστωρ καὶ φθοερὸς τῆς ζωῆς του κατακόπτει τὸ νημα καθ' ἣν στιγμὴν ἡ δόξα τῆς νίκης τῷ ἐπλεκε τὸν στέφανον. Διότι καταδιώκων ἐχθρούς τινὰς καὶ πλησιασας πολὺ εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν, ἐκτεθειμένος μόνος ἀπέναντι χιλιάδων, προσεβλήθη ὑπὸ ταχυπτέρου βέλους κατὰ τὸν δεξιὸν μαστὸν καὶ λειπόθυμος ἐρρίφθη ἐκ τοῦ ἵππου. Ἡ πτώσις τοῦ Ἑρμάνου ἐμποιεῖ θάρρος εἰς τοὺς φεύγοντας ἐχθρούς του, οἵτινες ζητοῦσι ν' ἀπαγάγῃσι μεθ' ἑαυτῶν τὸν νεκρὸν νομιζόμενον κόμητα. Μάχη διεξάγεται περὶ αὐτὸν μετὰ τῶν ἐχθρῶν του καὶ τῶν σπευσάντων ἰδίων στρατιωτῶν. Πᾶσα χαλαρὰ πληξίς τῆς σπάθης ἐπιφέρει καὶ ἓνα θάνατον. Τὸ αἷμα ῥεῖ ἀσθροῦν ἐξ ἐκατέρων τῶν διαμαχομένων μερῶν· φαίνεται τὰ ἐνδύματα τῶν

μαχομένων, ὅτε ὁ Ἑρμάνος ἀναλαβὼν πλέον ἐκ τοῦ ἱπιταρῆου ἐκείνου ληθάργου καὶ ὀρθωθεὶς ὀρμῇ μανιωδῶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν του, διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς πατάσων διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κρατῶν τὴν αἰμάτσουσαι αὐτοῦ πληγὴν. Ἐξίστανται οἱ ἐχθροὶ του ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκῆτῳ ἐκείνῃ θέᾳ, δειλιῶσι δὲ καὶ καταθέτουσι τὰ ὄπλα πρὸ τοῦ εἰμαρμένου βλέμματος τοῦ Ἑρμάνου. Ἡ νίκη τότε τελεία, ἀλλ' ὑπελείπετό τι, ὅπως νὰ σφραγίσῃ αὐτὴν. Ἡ πληγὴ τοῦ Ἑρμάνου αἰμάσσει· εἰς οὐδὲν ἰσχύουσι τὰ ἐπιπασσόμενα φάρμακα. Ἡ ὄψις αὐτοῦ εἰσὶν ἐπιθανάτιος μετὰ μίαν ὥραν καὶ ἀποθνήσκει. Θρηνοῦσιν οἱ ἱππῶται, ἔδδύρονται οἱ στρατιῶται πλὴν μάτην· ἡ νίκη ὠρίσθη ἵνα σφραγίσθῃ διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Ἑρμάνου, διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ζητεῖ χάρτην καὶ ἐπ' αὐτοῦ γράφει ἢ μάλλον χαράσσει λέξεις τινὰς διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ αἵματος πρὸς τὴν σύζυγόν του. Σφραγίζει τὴν ἐπιστολὴν, στέλλει αὐτὴν διὰ τοῦ ἰδίου ἐκείνου πιστοῦ του, ὅστις εἶχε κομίσει καὶ τὴν ἐτέραν πρὸς τὴν σύζυγόν του καὶ στραφεὶς ἀκολούθως πρὸς τοὺς θρηνοῦντας στρατιώτας του· Ἄνδρες οἱ ἱππῶται, καὶ σεῖς τέκνα τοῦ Ἄρεως, λέγει πρὸς αὐτοὺς, μέλλω ἐντὸς ὀλίγου ν' ἀποθάνω, οὐδὲν δύναται νὰ ἰσχύσῃ κατὰ τοῦ θανάτου τὴν φορὰν ταύτην. Σᾶς ἐγκαταλείπω, ἀφοῦ ἀγωνισθεὶς μεθ' ὑμῶν μακρὸν χρόνον κατεβάλωμεν τοὺς ἐχθρούς μας. Εἶναι σκληρὸς ὁ θάνατος εἰς ἀνθρώπον μακρὰν τῶν φιλάτων του ἔντων, μακρὰν τῶν ἀγαθῶν του καὶ ὁμοῦ γλυκὴς εἰς τὸν μαχόμενον ὑπὲρ τῶν φιλάτων του, τῶν ἀγαθῶν του, τῆς πατρίδος του. Οἱ ἀλγεῖνοι πόνοι φυγαδεύουσι τὴν στιγμὴν ταύτην τὸ μερίδιμα ἐκ τῶν χειλέων μου, πλὴν ἡ καρδία μου γέμει χαρᾶς ἀνεκφράστου, ἡ ψυχὴ μου, τελείας εὐδαιμονίας ἐπὶ τῇ κατατροπῶσει τῶν ἐχθρῶν μας. Ὑγιαίνετε, ἀνδρεῖοι καὶ σεῖς σικαὶ τῶν φονευθέντων φίλων ὑποδέχθητε εὐμενῶς τὴν σικίαν μου. Ἐντὸς ὀλίγου θέλω σᾶς φέρει χαρμῶσιν ἀγγελίαν, θέλω πληρώσει τὸν ἀπλήρωτον πόθον σας· διότι παρήλθετε πρὸ τοῦ τέλους τῆς μάχης, διότι ἔρχομαι πρὸς σᾶς μετὰ τὸ πέρας ταύτης. Ὑγιαίνετε, ἀνδρεῖοι· αἰσθάνομαι ἑλλειπούσας τὰς δυνάμεις μου, τὸ πᾶν πρὸ ἐμοῦ ἀμαυροῦται καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ ταύτῃ διαβλέπω τὸν θάνατον. Ἐν πρὸς ἐν διαφεύγουσι τὰ ἀντικείμενα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἐκάστη στιγμὴ διαδέχεται τὴν ἄλλην πρὸ τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου. Χρῆστε φίλοι, χαίρε Ὀσβάδε, χαίρε πιστὴ Ὀρσολίνη, ὅς δὲν θά ἴδω πλέον κατὰ τὴν μακρὰν νύκτα τοῦ τάφου. Καὶ μετὰ τὰς λέξεις ταύτας διέκρινέ τις ψυχὴν βαθμὴν βαθμῆ·

δὸν καταλείπουσαν ἠγωνιώσαν ὕλην καὶ μεθ' ἑαυτῆς κομίζουσαν προσφιλεστάτας τῆς γῆς εἰκόνας, πατρίδα, φίλους, υἱοὺς, σύζυγον πρὸς τὸν Πλάστην. Οὕτως ἀπέθανεν ὁ Ἑρμάνος ὁ τρόμος τῶν ἐχθρῶν του καὶ τῶν ἵπποτῶν τὸ εἶδωλον, τοῦ ὁποίου τὴν ψυχὴν ἐπλήρου ἀνδρία εὐγενῆς, θάρρος ἀκατάβλητον, σφραγίσας οὕτω, ὡς ἄλλος Γουσταῦος Ἀδόλφος. ἢ ὡς ἄλλος Ἑπαμεινώνιδας τὴν νίκην διὰ τοῦ ἰδίου του αἵματος.

Ὁ νεκρὸς διηυθετίσθη εὐλαβῶς ὑπὸ τῶν ἵπποτῶν ἐντὸς τυχαίου φερέτρου ὑπὸ μέλανος καλυπτομένου πέπλου ἐν μέσῳ δὲ τοῦ πενθοῦντος στρατοῦ ὅστις ἐφαίνετο οὔτε πολὺ καταβεβλημένος ὑπὸ τηλικαύτης θλίψεως, οὔτε πολὺ περιχαρῆς ἐπὶ τοιαύτῃ νίκῃ καὶ ὑπὸ μάλης ἔχοντος τὰ ἔπλα, τοῦ νεκρικοῦ ἤχου τῶν πολεμικῶν ὀργάνων καὶ τοῦ παρακολουθοῦντος ἱππικοῦ, ἱππόττι ἐκ τῶν μετ' αὐτὸν εὐγενῶν καὶ ἐπισήμων μελανημενοῦντες καὶ ὑποβαστάζοντες τὸν νεκρὸν ταῦ Ἑρμάνου, τρέπονται τὴν πρὸς τὸ φρούριον ἄγουσαν.

III

Δύο ὅλοι μῆνες εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἑρμάνου διὰ τὸν πόλεμον κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων ἡ σύζυγος αὐτοῦ οὐδόλως ἐξῆλθε τοῦ πύργου, ἀλλὰ κατεγίνετο εἰς τὰ τῆς οἰκίας, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ μικροῦ Ὀσβάλδου. Ἐφερὲν αὐτὸν πολλάκις εἰς τὸ παράθυρον τοῦ πύργου εἰς τὰς ἀγκάλας κρατοῦσα αὐτὸν καὶ τῷ εἰδείκνυς τὸ μέρος ὅπου εὕρισκετο ὁ πατήρ του· προσεποιεῖτο ὅτι τὸν ἐκάλει καὶ ὅτι οὗτος ἤρχετο, ἔψαλλεν αὐτῷ κατὰ τὴν θύλασίν του ᾄσματα νικητήρια, ἀνήκοντα εἰς τὸν πατέρα του καὶ εἰς τοὺς ἀνδρείους τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης· τῷ ὑπέσχετο ὅτι ὁ πατήρ του ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ πολέμου θέλει κομίσαι εἰς αὐτὸν πλεῖστα δῶρα, ξίφη, λόγγας, περικεφαλαίαν, ἵππους, δῶρα ἀνάλογα εἰς τέκνον ἱππότου. Ἄλλοτε δὲ πάλιν ἔφερὲν αὐτὸν πρὸ τῶν εἰκόνων καὶ ἐκεῖ γονυκλινῆς προσηύχετο ὑπὲρ τῆς εὐδωσσεως τῶν ὄπλων τοῦ συζύγου τῆς ὑπὲρ τῆς ταχειας αὐτοῦ ἐπανόδου καὶ τοιοῦτοτρόπως παρήρχοντο αἱ ἡμέραι.

Πρῶταν τινα, ἐνῶ πάντες σχεδὸν εἰ ἐν τῷ πύργῳ ἐκοιμῶντο, ἦλθε ταχέως ἄγγελος ἐκ τοῦ στρατοπέδου, κομίζων ἐπιστολὴν καὶ κρούσας τὴν θύραν, ἣτις μετὰ τινας στιγμὰς ἠνεῶχθη εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ πύργου, παρουσιασθεὶς δὲ ἐνώπιον τῆς συζύγου τοῦ Ἑρμάνου ἐνεχείρισεν εἰς αὐτὴν ἐπιστολὴν καλῶς ἔ-

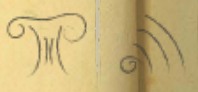
σφραγισμένην, ὡς εἶχε διαταχθῆ παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἑρμάνου. Ἡ περιδεῆς τοῦ κομιοῦ ὄψις, τὸ ἀσθενὲς τῆς φωνῆς του, οἱ τεταραγμένοι λόγοι του καὶ τέλος ἡ ἀμνηστία, ἐν τῇ ὁποίᾳ διετέλει, πάντα ταῦτα σαφῶς ἐμαρτύρουν καὶ πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐπιστολῆς συμφορὰν σπαραξικάρδιον... μεγίστην. Καὶ ἄλλοτε ὁ αὐτὸς οὗτος ἄγγελος εἶχε κομίσαι πρὸς τὴν Ὀρσολίνην ἐπιστολὴν, ἀλλ' ἡ χαρὰ, ἡ ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἐξωγραφισμένη, οἱ ζωηροὶ λόγοι του, ἡ εὐπαρουσία του τέλος, αἰσιοῦσαν προδρομοὶ χαρμοσύνου ἀγγελίας· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅλως τὸ ἐναντίον συνέβαιεν. Λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας ἡ Ὀρσολίνη τὴν ἐπιστολὴν, προσπαθεῖ νὰ τὴν ἀψηφραγίσῃ, ἀλλὰ νομίζει ὅτι ἀόρατος χεὶρ ἀνωτέρα τῆς θελήσεώς της ἐμποδίζει αὐτὴν, τέλος ὑπερισχύει ἡ θέλησις ἡ δὲ Ὀρσολίη ἐκτυλίσσει αὐτὴν. Ἀπαίσιοι θάμα ἀκουσίας θελήσεως! Βλέπει γράμματα αἱματηρά... διακρίνει ἐν αὐτοῖς χεῖρα τρέμουσαν ἐξηθεσμένην... καρδίαν ἐναγωνίως πάλλουσαν... ψυχὴν ἀγωνιώσαν, σβεννουμένην... ἀναγινώσκει «Πιστὴ μου σύζυγος,» καὶ πρὶν ἢ προβῆ περαιτέρω, λέξις τις δίκην μαγνήτου προσείλκυσε τὸ βλέμμα αὐτῆς καὶ εἰς μεγάλην ταραχὴν αὐτὴν περιήγαγεν, ὥστε καθίσασα ἐπὶ τινος ἀνακλιντροῦ καὶ στηρίζασα ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἤρξατο νοερῶς ἀναγιγνώσκουσα «Πιστὴ μου σύζυγος,

Πρὶν ἢ ἀναγνώσῃ τὴν ἐπιστολὴν μου, προ τοῦ ἢ ἀθῶα καρδία σου τρωθῆ ὑπὸ τῶν θλιβερῶν αὐτῆς λέξεων καὶ ἡ ψυχὴ σου ταραχθῆ ὑπὸ τῆς ἀπαισίας ἀγγελίας τὴν ὁποίαν ἐντὸς αὐτῆς μετ' ὀλίγον θέλεις ἀναγνώσει, σέφθητι ὅτι εἶσαι μήτηρ ὅτι ὁ δυστυχῆς σύζυγός σου, τὸν ὁποῖον ἐπὶ τοσοῦτον ἠγάπησας καὶ ὅστις τὴν στιγμὴν καθ' ἣν θὰ ἀναγινώσκῃς τὴν ἐπιστολὴν του δὲν θὰ ὑπάρχῃ πλέον, ὡς μὲν καὶ τελευταίαν παρὰ σοῦ ζητεῖ χάριν, ἴνα, κατὰ τὴν κρίσειμον ταύτην στιγμὴν ἐταλέσῃς καθήκοντα εἰλικρινοῦς συζύγου, γενναίας μητρός. Ὁ δὲ ἄρθος λόγος καὶ ὁ σύζυγός σου τὸ ἀπαιτοῦσιν ἄρα θρεῖσαι νὰ ὑπακούσῃς καὶ ἀταράχως νὰ γευθῆς τὸ πικρὸν τοῦ αἰωνίου ἡμῶν χωρισμοῦ ποτήριον, τὸ ὁποῖον ἄδικος καὶ εθονερὰ τύχη λίαν προῶρως προσέφερεν ὡς πῶτὸν πρὸς τὸν σύζυγόν σου καὶ ἤδη πλέον προσφέρει τοῦτο καὶ εἰς σέ. Ὀρσολίνη εἶσαι μήτηρ, τοῦ λοιποῦ μένεις μόνη... Ὁ ὀρφανὸς Ὀσβάλδος εἶσαι ἀπὸ τῆς προστασίας σου, ἄρα δὲν θέλει εὐρεῖ ταύτην ἐπὶ τῆς κλῆσῆς σου. Τὸ πηδάλιον τῆς ὑπάρξεώς μου συνετρέ-

Ἐη πλέον εἰς τοῦ σκοπέλου τοῦ θανάτου. Τίς δὲ δὲν προσέκρουσεν καὶ δὲν θέλει προσκρούσει εἰς τοῦ σκοπέλου τούτου; Βάσκανος δαίμων τοῦ λοιποῦ μᾶς χωρίζει ἀπὸ τοῦ φαρτοῦ τούτου κόσμου! Ἐντὸς ὀλιγοῦ ἀποθνήσκω καὶ ἀποθνήσκω χαίρων, μόνη δὲ βάσανος, ἡ ὁποία, κατατρέπει τὴν ψυχὴν μου, εἶνε ὅτι ἀποθνήσκω μακρὰν σου, μακρὰν τοῦ Ὀσβάλδου χωρὶς ἀπαξ νὰ σὰς ἴδω, χωρὶς τελευταίον νὰ σὰς ἀσπασθῶ! Τοιοῦτον τοιοῦτον μοὶ ἐπεφυλάσσετο τοῦ θανάτου μετὰ τὸ τέλος, τὸ ὅποιον ἤδη πλέον διαψεύδει τὰς ἐλπίδας μου, τὸ ὅποιον τὰ πάντα ἤδη ἀπ' ἐμοῦ ἀφαιρεῖ πλὴν τῶν ὀνομάτων ἐκείνων τῆς πιστῆς μου συζύγου καὶ τοῦ προσφιλοῦς μου Ὀσβάλδου, ἅτινα φέρω μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν τάφον. Θρήνησον, Ὀρσολίνη, τὴν ἀπώλειαν τοῦ συζύγου σου, ἀλλὰ καὶ παρηγορήθητι εὐσπλαγχνίζομένη τὸ τέκνον σου, τὸν ἄρφανὸν Ὀσβάλδον. Ζῆσον δὲ ζῆσον ζῶν ἐιρήνης καὶ εὐδαιμονίας, ζῶν τιμῆς καὶ ἀγάπης καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα σου ἀνάθεισον τὸν Ὀσβάλδον, ἵνα μὴ ἀπάτωρ περιπέση εἰς τὴν τύρβην καὶ τὴν ἐγκεκαλίαν τοῦ κόσμου. Ἰγίαινε Ὀρσολίνη, τοῦ λοιποῦ μένεις μόνη, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἔστω σοὶ βοηθός, στήριγμα δὲ τοῦ γήρατός σου ὁ ἀγαπητὸς Ὀσβάλδος.... Σὲ περιμένω ἐκεῖ ὅπου ἔστι τὸ θανάτου οὐδόλωσ βασιλεύει ὅπου τὴν ἐκεῖ ἔνωσιν ἡμῶν οὐδαὶ θέλει χωρίσει.... Ἰγίαινε, Ὀρσολίνη, δὲν δύναμαι νὰ σοὶ γράψω περισσότερα... αἰσθάνομαι ἔλλειπούσας τὰς δυνάμεις μου. Ἰγίαινε διὰ πάντοτε... καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ὁ πιστός σου Ἐρμάνος.»

« Ἄδικος τύχη! » ἀνακράζει σπασμωδικῶς ὀρθωθείσα ἡ Ὀρσολίνη. Ἐρμάνε!.. Ἐρμάνε... ἐξακολουθεῖ, ἀπέθανες!... ἀπέθανες!... καὶ ριφθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον μένει ἀνάισθητος. Σκηνηδόντως τραγικωτάτη λαμβάνει πλέον χώραν, κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἠφῆμητοῦ θανάτου τοῦ Ἐρμάνου, ὡς δὲ ἠλεκτρισμοῦ διαδέχεται ἀνὰ τὸν πύργον καὶ τὰ περίχωρα. Σπεύδουσι παῖδες, γυναῖκες καὶ γέροντες εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἐρμάνου, ὅπως παρηγορησῶσι τὴν δυστυχῆ Ὀρσολίνην, ἀλλ' ἡ Ὀρσολίνη ἦτον ἀναίσθητος καὶ νεκρὰ σχεδὸν ἐνομιζέτο. Δὲν εἶχε δὲ συνέλθει εἰς ἑαυτὴν ἔτι, ὅτε ἰππεύς τις τοῦ στρατοῦ ἐπαρουσιάσθη, ἀγγέλων ὅτι ἡ κηδεῖα τοῦ Ἐρμάνου ἤρχετο μακρόθεν καὶ ὅτι ὁ νεκρὸς θέλει ἐνταφιασθῆ ἐντὸς τοῦ φρουρίου. Τότε δὲν ἀναγγέλουσι πλέον τοῦ νικητοῦ τὴν ἔλευσιν χαρμόσυνα ὄργανα, ἀλλὰ σήμαντρα πένθημα διὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἠχοῦσι δὲν προκέρκονται τότε δαφνοστεφεῖς καὶ λευχημονοῦσαι νεανίδες εἰς προὔπαντα σιν τοῦ Ἐρμάνου, ἀλλ' ἱερεῖς μελανεῖμονες, ἵνα τὸ θνητὸν αὐτοῦ

σκῆνος παραλάβωσιν. Οὐχί! δὲν ἐξομνοῦσι τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ κατορθώματα, ἄσματα νικητήρια, ἀλλ' ἀπανταχοῦ ἀντηχοῦσι θρήνοι καὶ ὀδυρμοί! δὲν ἐτοιμάζονται εἰς αὐτὸν θάλαμος εὐώδης καὶ κλίνη λαμπρὰ, ἀλλὰ τάφος καὶ τάφος παγερός... Ἡ Ὀρσολίνη συνέρχεται μετὰ πολλὰς ἐπιστημονικὰς τῆς ἰατρικῆς τέχνης εἰς ἑαυτὴν, ζητεῖ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ πύργου, νὰ προὔπαντήσῃ τὸν σύζυγόν της, ἀλλ' ἐμποδίζεται ὑπὸ τῶν πέριξ αὐτῆς παρηγόρων. Μάτην πειράται νὰ διαφύγῃ τὰς χεῖρας αὐτῶν, διότι ἡ λύπη τοσοῦτον πασέλυσε τὰς δυνάμεις αὐτῆς, ὅστε καὶ ὁ ἀσθενέστερος ἀνὴρ ἠδύνατο νὰ τὴν ἐμποδίσῃ. Ὁ δὲ Ὀσβάλδος ἀφηρητὰ ἐκ τοῦ πύργου καὶ ἐτέθη εἰς μέρος ὅπου οὐδόλωσ νὰ δύναται νὰ εὐέλπῃ καὶ νὰ ἀκούῃ τοὺς θρήνους καὶ τὰς σκηνὰς ταύτας. Τέλος περὶ τὴν μεσημβρίαν ἀκριβῶς ἠκούσθη μακρόθεν κρότος τυμπάνων τὸν ἀέρα διασχίζων καὶ μετ' ὀλίγον νέφος ἐφάνη κονιορτοῦ θαυμάσιον ἀυξανόμενον. Μετὰ μίαν δὲ ὥραν περίπου διεκρίνετο ἐντελῶς ἐν παρατάξει καὶ ἀσκεπῆς ὁ στρατός, οὗ προηγείτο τὸ φέρετρον τοῦ Ἐρμάνου κεκαλυμμένον ὑπὸ ταινιῶν καὶ στεφάνων ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἰππικοῦ καὶ τῶν πολεμικῶν ὄργάνων. Ἡ ἐκφορὰ αὕτη, ἥτις ὠμοῖαζε μᾶλλον πρὸς θριαμβευτικὴν ἢ ἐπικλῆδειον πομπὴν προχωροῦσα εὐλαβῶς ἔστη πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ φρουρίου, κατόπιν δὲ εἰσηλθεν ἐντὸς καὶ προὐχώρησε μέχρι τοῦ ναοῦ τοῦ φρουρίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔθεσαν τὸν νεκρὸν τοῦ Ἐρμάνου. Ἦδη ἄρχεται ἡ ἀκολουθία ἐν μέσῳ τοῦ θρηνοῦντος στρατοῦ καὶ τῶν ἐν κατανύξει ψαλλόντων ἱερέων, τὸ δὲ νεκρικὸν ὄργανον διὰ τῶν θαρπενθῶν αὐτοῦ φθόγγων φαίνεται οἶοναι προπέμπον αὐτὸν εἰς τοὺς οὐρανοὺς μονάς. Ὁ πένθιμος κώδων διὰ τοῦ χαλκίνου αὐτοῦ ἤχου ἔκρουε τὴν θύραν νέου τινος κόσμου, τὸ πελιδνὸν τοῦ νεκροῦ Ἐρμάνου πρόσωπον κατηνύγζετο ὑπὸ τῆς τηλευγοῦς φλογὸς τῶν ἐπιταφίων λαμπάδων, τὰ δὲ τοῦ θυμιάματος νέφη ἐκυμαίνοντο ὡς κάλυμμα τῆς αἰωνιότητος περὶ τὸν νεκρὸν, ἐνῶ ἡ σοβαρὰ ψαλμωδία συνώδευε τὸν κεκοιμημένον εἰς τὴν χώραν τῆς θαυμάτης σιγῆς. Τέλος παύσθη νεκρικὴ ἀκολουθία, ἄνδρες καὶ γυναῖκες παντὸς φύλου καὶ πάσης ἡλικίας προσέρχονται πρὸς τὸν νεκρὸν καὶ τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν ἐπ' αὐτοῦ καταθέτουσι· σβέννυνται αἱ λαμπάδες τὸν δὲ νεκρὸν κομίζουσι εἰς ἴδιον τάφον ὅτου θάπτουσι αὐτὸν ἐν μέσῳ θρήνων καὶ τῶν κλαυθμῶν καὶ τῆς ἐστέρου φωνῆς τῶν συνοδευόντων. Μετὰ τὴν τελευταίαν ἐπιταφίαν ἡ ἀποπράξις καὶ τῆς συγχωρήσεως τοῦ θανόντος ὑπὸ τῶν παρακολουθούντων, ἡ ἀπληστος ἀξίνη

ΓΙΑΚΩΒΑΤΤΙΟΣ
ΔΗΜΟΥΛΑ ΚΕΝΤΡΑΡΗΣ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΝ

καὶ τὸ λίμβον πτόον ἐξετέλεσαν τοὺς νόμους τῆς τε ματαιότητος καὶ τῆς φθορᾶς, ὃ δὲ λαὸς ἔσπενσε ταχέως πρὸς παραμυθίαν τῆς δυστυχούς Ὁρσολίνης, ἥτις διαρκούσης τῆς κηδείας τοῦ Ἑρμάνου διατέλει ἀναίσθητος ἐν τῷ δωματίῳ αὐτῆς. Ἐπὶ ἑβδομάδας ὀλοκλήρους τὸ φρούριον καὶ πάντες οἱ τὰ περιχώρα ἐκεῖνα οἰκοῦντες ἐπέπθουν τὴν στέρησιν ἀνδρὸς δικαίου καὶ ἀγαθοῦ, ἀνδρὸς γενναίου καὶ μαχίμου, τοῦ ὁποίου τὸ θάρρος συνοδευόμενον ὑπὸ φρονήσεως σταθερᾶς καὶ σεμνοπρεπεύς προὔκλει πάντοτε τὰ ἐλέμματα τῶν ὑπηκόων του, ὅπως προσβλέπωσι πρὸς αὐτὸ, καιοῦχι μετ' ἀπάτης, ὡς εἰς λιμένα καταφυγᾶς καὶ σωτηρίας.

IV

Τὴν πρόωρον δύσιν τοῦ θίου τοῦ Ἑρμάνου ἔμελλε νὰ διαδεχθῆ ἡὼς συμφορῶν καὶ ἀμαρτημάτων ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Ἡ χαρὰ ἦ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκεῖνῳ βασιλεύουσα, τὰ ἀγαθὰ, ἅτινα ἀφθόνως ἐν αὐτῷ ἔρρεον, τὸ σέβας, τοῦ ὁποίου ἀπελάμβανεν ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἑρμάνου, ἡ δόξα ἥτις τοσάκις ἔστειψε τὸ γενναῖον καὶ μάχιμον αὐτῆς ὄνομα, τέλος ἡ τιμὴ, ἥτις μοναδικὸν παρίστατο παράδειγμα ἐν τῇ χώρᾳ ἐκεῖνῃ πάντα ταῦτα ἔμελλον ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ Ἑρμάνου νὰ τραπῶσι τὴν ἐναντίαν ὁδὸν καὶ ὡς πολλάκις αἱ εὐτυχίαι ἐπέρχονται μία μετὰ τὴν ἄλλην οὕτω καὶ κατόπιν τῆς δυστυχίας τοῦ πρόωρου θανάτου τοῦ Ἑρμάνου ἠκολούθησαν καὶ ἐπεσφωρεύθησαν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ πλείστα καὶ φρικώδεις συμφοραί. Καὶ ναὶ μὲν οἱ ἠθασαυροὶ καὶ τὰ πλούτη ἐξηκολούθησαν ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον θρίθοντα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἑρμάνου, ἀλλ' ὅμως οὐδεμίαν ἠδύναντο νὰ παράσχωσι ταῦτα βοήθειαν εἰς ἀλλεπάλληλοισιρὰν περιπετειῶν, ἥτις ἐμάστιζε τὸν οἶκον ἐκεῖνον· διότι ἐὰν τὰ πλούτη καὶ οἱ ἠθασαυροὶ ἀπετέλουν τὴν εὐτυχίαν καὶ ἀνάπτυσιν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, τότε καὶ τέχναι καὶ ἐπιστήμαι καὶ γράμματα καὶ πᾶσα τοῦ ἀγαθοῦ ἀπομίμησις καὶ τιμὴ καὶ αὐτὴ τέλος ἡ δόξα, ὃ ζωηρὸς οὗτος καὶ πανίσχυρος τῆς ἀθεωρότητος μαγνήτης, θὰ ἦσαν μηδὲν ἀπέναντι τοῦ ἠθασαυροῦ, τὰ πάντα θὰ κατεκυλίοντο ἐν τῷ βορβόρῳ ἐνὸς καὶ μόνου σκοποῦ, τὰ πάντα εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ θὰ κατέληγον σημεῖον εἰς τὸν πλοῦτον εἰς τὸν θεὸν τοῦτον τοῦ τε καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ.

Ἡ δυστυχὴς Ὁρσολίνη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου τῆς τὸ ἀντικείμενον ἐγένετο ἔρωτος πολλῶν καὶ διαφόρων ἵπποδῶν. Τὸ ἔργον ἐκεῖνο τοῦ Φειδίου, ἡ θεσπεσίᾳ ἐκεῖνῃ κάλλονῃ

πρὸ τῆς ὁποίας πᾶν ἀνθρώπινον μεγαλεῖον καὶ πᾶσα ἀγέρωχος καὶ ὑψύχην κεφαλὴ ἤθελον προσκλίνει, πολλῶν τὴν συμπάθειαν προσήλυκεν, ἀλλὰ γυνὴ ἓνα κοὶ μόνον ἐν τῷ κόσμῳ ἀγάπησασα, εἰς ἓνα καὶ μόνον τὴν καρδίαν τῆς προσενεγκούσα καὶ τοῦτου στερνθεῖσα, δὲν προὔτιμος τὴν κάλλονῃν, τὸν πλοῦτον ἢ τὴν δόξαν νέων ἔραστῶν, εἶχεν ὀκισθῆ ἰὰ μείνη μόνη καὶ ἔρημος ἐν τῷ κόσμῳ, μίαν μόνην ἀνάμνησιν ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῆς διασώζουσα, τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ὄντος ἐκεῖνου, μεθ' οὗ ἀμέριμος τὸ πλεῖστον ἔρρευεν ἡ νεότης τῆς καὶ τοῦ ὁποίου πλέον ἐστερεῖτο, πιστὴ δὲ εἰς τὸν ὄρκον τῆς τοιαύτης μέχρι θανάτου διετηρήθη, οὐδέποτε προδοῦσα τὸ μυστήριον συζυγικοῦ ἔρωτος, τὸ ὅποιον συνεδέετο μετὰ δύο ἀντιθέτων κόσμων αὐτῆς δηλαδὴ ἐν τῇ ζωῇ καὶ τοῦ συζύγου τῆς ἐν τῷ θανάτῳ. Καίτοι δὲ πολλάκις εἰς γάμον ζητηθεῖσα, καίτοι εἰς μηχανορραφίας ὑποπεσεύσα, ὑφ' ὧν ἐποφθαλμιᾶτο, καίτοι πολλάκις ἀδικηθεῖσα, ἔγνω ὅμως τὴν τῶν ἄποκρούη πάντοτε ταῦτα, ἀνὰ χεῖρας κρατοῦσα τὸν μίτον ἐκεῖνον, ὅστις ἔφερε πάντοτε αὐτὴν εἰς ὁδὸν ἀποφυγῆς καὶ σωτηρίας. Ἐν δὲ καὶ μόνον ἦτο τὸ ὄνειρόν τῆς, μία καὶ μόνη ἡ ἐλπίς αὐτῆς, ἡ ἀνατροφή τοῦ υἱοῦ τῆς Ὁσβάλλου. Ἀλλὰ τὰ ὄνειρα ἡμῶν πολλάκις διαψεύδονται καὶ αἱ ἐλπίδες ἡμῶν ἀποβαίνουσι φρούδαι, κεναί.

Ἡαῖς ἐτι ὦν ὁ Ὁσβάλλος ἀρκετὴν ἐδείκνυε ζωηρότητα διανοίας, ἣν ἀπεκάλυπτεν ἡ γλυκύτης καὶ ἡ κανονικότης τῶν χαρακτήρων του, τῆς δὲ μητρὸς του ἡ φιλοστοργία καὶ ἡ ἐπίβλεψις διδασκάλων εὐπαιδευτῶν καὶ ἐχθρόνων ἐπὶ τοσοῦτον τὰ φυσικὰ αὐτοῦ ἀνέπτυξαν προτερήματα, ὥστε ἐχέγγυα παρεῖχε μέλλοντος εὐοίωνου· οὐχ ἦττον ὅμως ἐὰν εἶδιδετο ἡμῖν ἢ τοῦ μέλλοντος βολιδοσκοπήσεις, τότε καὶ ὑπὸ τοῦ Ὁσβάλλου τὰ πρῶτα θήματα, ἐν μέσῳ πασῶν τῶν ἀγαθῶν καὶ χρηστῶν πράξεων του, θὰ διεβλέπομεν τὴν ἡδυπάθειαν, τὴν ὀλιτεῖραν πάντος αἰσθηματοῦ ἀρετῆς, τὸν πρόδρομον πάσης συμφορᾶς, ἀχανεὲς μικρὸν κατὰ μικρὸν ὑποσκάπτουσαν βάραθρον καὶ μετὰ τὴν τοῦτου ἐπιεξεργασίαν θρασυτόλμως τὴν κεφαλὴν ἰγείρουσαν καὶ τὸ μέρος δακτυλοδεκνύουσαν εἰς τὸν Ὁσβάλλον, ἐν τῷ ὁποίῳ οὗτος ἐντὸς ὀλίγου ἔμελλε νὰ καταπέση. Ὁ Ὁσβάλλος ἠγάπα τὴν μητέρα του καὶ φυσικῶς πρὸς τὴν στοργὴν αὐτῆς ἀντεπεκρίνετο, ἦτο πρᾶος καὶ ὑπήκοος, φιλόπονος καὶ ἀγαθός, ἐν γένει δὲ εἰς τὸν Ὁσβάλλον ἠέσασκετο μετὰ τῶν συνομιλήκων του γυναικῶν. **ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΜΟΝΑΧΙΟΥ** ἠδρῶτο, ὅτε περὶ τὸ δέκατόν ἕκτον ἔε

τος τῆς ηλικίας αὐτοῦ διαφόρου τῆς Ἑσπερίας νὰ ἐπισκεφθῆ ἠθέλησε πόλεις, διασκεδάσῃς ἕνεκα, καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του νὰ ζήσῃ ἐν μέσῳ τῶν ἀγαθῶν του, ὧν εὐτυχῶς εὐπόρει. Ἄλλὰ πρὸς τοῦτο ὄφεις νὰ περιμένη θεῖόν του τινα, ἥδη ἀπόντα, καὶ μέλλοντα τὴν μελετωμένην αὐτοῦ νὰ συνοδεύσῃ περιήγησιν. Πλὴν ὁμως τὰ δύο ταῦτα ἔτη δυστυχῶς ὑπῆρξαν δι' αὐτὸν ὀλέθρια καὶ μοιραῖα! Ἐν τῷ μικρῷ τούτῳ χρονικῷ διαστήματι βλέπομεν τρόπας οὐ τὰς τυχούσας... ἀπιστιεῦτους! Ἀχλὺς ἐπάρατος καλύπτει τὸ λυκαυγὲς τῶν ἡμερῶν του ἐνῶ τὰ χεῖλη του μόλις θλίβουσι τὸ μέχρι στεφάνης τῆς νεὸς τητῆς του κύπελλον. Τὸ σκότος τοῦτο ἀπομακρύνει αὐτὸν ἀπὸ τῆς μέχρι τότε εὐθείας ὁδοῦ καὶ τὸν ἀποπλανᾷ καὶ τὸν προσκρούει εἰς κρημνοὺς καὶ ἀπορῶγας, δπόθεν ἄφευκτος χεῖμαρρος εἰς πόντους βαθεῖς ἔμελλε νὰ τὸν παρασύρῃ. Εὐεργετος ἢ τῆς κακίας ὁδός, τὸναντίον δὲ ἢ τῆς ἀρετῆς. Τὴν φιλοπονίαν τοῦ Ὁσβάλδου διαδέχεται νωθρότης καὶ ἀμεριμνησία, τὴν πραότητά του ἰδιοτροπία καὶ ὑπερηφανία, τὴν ὑπακοήν του ἰσχυρογνωμοσύνη καὶ παραφορά. Ἀπέβαλε τοὺς μᾶλλον πιστοὺς αὐτοῦ φίλους καὶ τοῦτο, διότι ἕκαστος αὐτῶν λόγος, ἐκάστη συμβουλή, πᾶσα παραίνεσις, ἦσαν θέλη ἰσφώρα εἰς τὴν ἐκθλιυθεῖσαν καρδίαν του καὶ ψυχὴν, ἐκείνους μόνον διατηρήσας καὶ περιπτυχθεῖς, οἵτινες οὐδῶλως εἰς τὰς ἄλλοπροσάλλους καὶ μισαρὰς ἰδέας του καὶ ὀρέξεις νὰ προσκολλῶνται ἐδυσκολεύοντο.

Ἐπάρχουσι περιστάσεις ἐν τῷ βίῳ, καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος εἶτε παράφορος ὑπὸ πάθους τινος, εἶτε ἐθελουσιφλώττων, ἄγεται καὶ φέρεται εἰς πράξεις, εἰς τολμήματα τοιαῦτα, τὰ ὅποια καὶ αὐτὸς οὕτος μετὰ τὸ πέρας αὐτῶν, εἶτε βλαφθεῖς, εἶτε μὴ, ἀδυνατεῖ νὰ πιστεύσῃ καὶ πρὸς τὰ ὅποια πᾶσα τυχὸν συμβουλή, πᾶς λόγος ἀποτροπῆς ἔχει λόγον ἀντιπεποιθότα πρὸς τὴν παραφορὰν τοῦ πάθους αὐτοῦ, ἢ καὶ πρὸς τὴν ἐθελουσιφλωσίαν του, νομιζόντος τὴν μὲν συμβουλήν οὐ προσοχῆς χρῆζοῦσαν ἔστιν ὅτε δὲ καὶ βλάβης πρόξενον, τὸ δὲ τόλμημα ἐλαχίστου λόγου ἀξίον. Οὐδὲν λοιπὸν τὸ ἄπορον, ἴαν καὶ εἰς τὸν Ὁσβάλδον, ἕνεκα τῶν παθῶν του εἰς πράξεις μισαρὰς, εἰς ριψοκίνδυνα βαίνοντα τολμήματα, οὐδεμίαν ἐπ' αὐτοῦ ἐξῆσκουν ἐπιρροὴν συμβουλαὶ τῆς τε μητρὸς καὶ τῶν φίλων του. Οὕτως τὸ πολυετὲς τῆς μαθήσεως, οὔτε αἱ ἀκατάπαυστοι νοσησαὶ τῶν φίλων, οὔτε τῆς μητρὸς του ἢ φιλοστοργία ἴσχυσαν ἀπέναντι τῆς φιληδοῦνείας αὐτοῦ, ἥτις ὡς ἄλλος πολυχεύμων χεῖμαρρος, παρέσπε πᾶν εὐ-

συνειδησίας αἰσθημα μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὰς πράξεις του κοσμοῦν. Ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ, καθ' ἣν ὁ βίος παρίσταται ὡς πεδιάς πλήρης ἀνθῶν, προτοῦ ἀόρατος χεῖρ, τὴν ὅποιαν εἶτι δὲν γνωρίζομεν, πλήρῃ τὰς πρώτας τῆς καρδίας ἡμῶν χορδὰς καὶ οὐδὲ διάπυρος ἐκτοξεύσῃ τὰς πρώτας αὐτῆς κίττινας ἐπὶ τῆς ἡρέμα ρεούσης ἡμετέρας ὑπάρξεως, καθ' ἣν ἐποχὴν, λέγω, ἀμερίμνως κοιμώμενοι ὑπνώττομεν ἰδανικὰ τινα ἔντα βακχεύοντα τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν καὶ εἰς κόσμους ἀγνώστους ὑπερουρανίους τὰς ψυχὰς ἡμῶν μεταρσιδούντα κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ Ὁσβάλδος δὲν ἐζήτησε ταῦτα, δὲν ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ τὴν καρδίαν του δεσμίαν, δὲν ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ τὰς συγκινήσεις ἐκείνας, αἵτινες ταράττουσι τὰ πνεύματα καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἐρώντων, αἵτινες ἄγρουσι αὐτοὺς εἰς ριψοκίνδυνα διαθήματα, εἰς ἀπελπισίαν, καὶ αἵτινες ὁμως εἰσὶ τοσοῦτον ἠδεῖαιδσον οὔτε καὶ συλλογίζεσθαι αὐτὰς ὁ ἔρων. Ὁ ἔρων, ὁ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν ἀοράτως ἀναγεννώμενος, τὸ τέκνον τῆς συμπαθείας, ὁ ἄγων τὰς εὐγενεῖς ψυχὰς εἰς φαντασίαν καὶ ποίησιν, ὁ παλαίων μετὰ τῆς τύχης, ὁ ἀδέκαστος κριτῆς τῶν ἐν τῇ ζωῇ ἡμετέρων ψυχῶν, ὁ τὴν εἰλικρινεῖαν θραβεύων καὶ τὴν ἀπιστίαν θάσσον ἢ θράδιον τιμωρῶν ὁ ἔρων οὗτος δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσθῶσῃ εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, δὲν ἠδύνατο νὰ δεσπόσῃ αὐτῆς· διότι ἡ καρδία αὐτοῦ δὲν ἐπλάσθη ἵνα ἀγαπᾷ. Ἐπάρχουσι καρδίαι ἀπαθεῖς, ψυχρότεραι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ταρτάρου εἰς ἃς ἢ φλὸξ τοῦ ἔρωτος οὐδεμίαν ἐπιφέρει θερμότητα, καὶ αἵτινες δὲν ἐξευγενίζουσι τὰ αἰσθήματα αὐτῶν διὰ τοῦ ἱεροῦ τούτου αἰσθήματος τοῦ ἔρωτος, αἱ καρδίαι αὗται εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκεῖναι, αἵτινες εὐκόλως καταπνίγουσι πᾶν ἀγαθὸν αἰσθημα, αἱ καρδίαι αὗται εἰσὶν αἱ ἀπηνέστεραι, αἱ ἀγενέστεραι, αἱ οὐδέποτε δακρύνουσαι, αἱ καρδίαι τέλος αὗται γηράσκουσι καὶ ψυχραίνονται εὐκόλως, διότι δὲν τρέφουσι τὰς εὐγενεῖς ἀταπάτας παρελθούσης τινος ἐποχῆς εὐδαίμονος, διότι δὲν θερμαίνονται ὑπὸ τῆς φλογώδους ἀνταυγείας τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων.

Ὁ Ὁσβάλδος δὲν ἐζήτησεν ἀληθῆ ἔρωτα, δὲν ἐζήτησε τὴν ἀπόλαυσιν ἑτέρας καρδίας μεθ' ἧς νὰ δύναιται νὰ ἀνταλάσῃ τὰ αἰσθήματα τῆς δυστυχίας, τῶν πόνων τῶν παλμῶν, τοῦ ἔρωτος· οὐδέποτε ὁμως καὶ κατέπνιξεν ἐν τῷ βαθυκυμάντῳ τῆς ἰακίνας τῆς ἐποχῆς ἀκαυχίας ὡκεανῷ τὸ μυστήριον τοῦ ἔρωτος, οὐδέποτε πρὸς τὸν ἄνθρωπον αὐτῆς Περσέργον! ἐνῶ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἠγγείκει τὸν ἑαυτοῦ αἰσθήματος τούτου, ἐνῶ πολλάκις τῆς συμ-

ΙΑΚΙΝΑΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ
 ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΠΑΡΑΡΡΗΘΗΝΕΝ Αὐτῆς Περσέργον!
 ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΕΡΑΤΕΡΟΝ ΤΟΥ Αἰσθήματος τούτου, ἐνῶ πολλάκις τῆς συμ-

παθείας τὸ δάκρυ καὶ αἱ εἰλικρινεῖς τῆς ἀθωότητος λέξεις ἤγον αὐτὸν νὰ προσφέρῃ ἂν οὐχὶ καὶ μετὰ πίστεως ὡς δοκον τὸν λόγον του, ἔνεφυλάχθη ὅμως πάντοτε ἀπὸ τούτου, τοῦτο μόνον ἐκτὸς τῶν ἄλλων πράξεών του διατηρήσας, καὶ τοῦτο διότι ἐνόμιζε, καὶ οὐχὶ ἀλόγως, ὅτι ὁ λόγος αὐτοῦ, ἢ ὑπόσχεσίς του, ἔμελλε πάντοτε νὰ κατέχη αὐτὸν δέσιμον. Ἐζήτησε τὴν πραγματικότητα μᾶλλον ἀντὶ τῆς ἰδανικότητος· ἐυδέποτε ἠθέλησε νὰ καταστῇ παίγιον φιλαρέσκου τινος γυναικὸς, νὰ αἰσθανθῇ ἐν ἑαυτῷ θριαμβεύουσαν τὴν ἀδυναμίαν του. Δὲν ἠγάπα τέλος, ὁ χαρακτήρ του, ἢ καρδία του δὲν τῷ ἐπέτρεπον νὰ ἀγαπᾷ ἑθεώρει ἑαυτὸν εὐτυχῆ διότι δὲν ἠδύνατο, δὲν ἤθελε νὰ ἀγαπήσῃ, ὡσεὶ ὁ ἔρωσ δι' αὐτὸν μόνον ἦτο θάσσανος καὶ τιμωρία καὶ ἠγνόει ὅτι ὁ ἔρωσ ἠδύνατο νὰ λεπτινῇ τὴν καρδίαν του καὶ νὰ καταστήσῃ εὐγενῆ τὰ αἰσθήματα αὐτῆς. Ἀναισθησία πρὸς τὴν ἀρετὴν, κώφευσις εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν ἀνωτέρων, τυφλὴ ὑπακοὴ εἰς τοὺς φίλους τῶν ἠδονῶν του, ἀφροσύνη τοῦ πλοῦτου κατασώτευσις, οὐδεμία συνειδήσις, τὴ παίγιον τέλος τῶν ἰδίων του παθῶν· πρὸς ἐπίμετρον δὲ πάσης αὐτοῦ καταχρήσεως, νέα τις Θεραπεινίς, σκευὸς καὶ πρῶτον πάσης ἀσχυροργότητος καὶ ἴσως πρῶτη, ἦτις τῆς ἀπωλείας τὴν ὁδὸν εἰς τὸν Ὀσβάλδον προσελαίανεν, εἶχεν ἀνατρεφῆ ἐν τῇ οἰκίᾳ του καὶ μετ' αὐτῆς τὰ αἴσχιστα διεπράξατο. Τοιοῦτος ἐν συνόψει ὁ μετὰ τὰς εὐοίωνους πάντων ἐλπίδας ἔκλυτος βίος τοῦ Ὀσβάλδου.

Ἐὰν τὰ πράγματα μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἔμενον, ἢ δυνάμεθα πῶς τὰς τοιαύτας τοῦ Ὀσβάλδου νὰ δικαιώσωμεν πράξεις, καθ' ἣν στιγμὴν, ἦτε νεανική του ἡλικία ταύτας ἀπῆται καὶ τὴν ὁρμὴν τῶν παθῶν του νὰ ἀναχαιτήσῃ δὲν ἔδύνατο, ἀλλὰ δυστυχῶς τοιαύτην ἔλαβον ὠθησιν, ὡς τε ἀναγκάζομεθα καὶ ἡμεῖς, ἂν οὐχὶ καὶ ἀμερολήπιως κρίνοντες, οὐχὶ νὰ στιγματίσωμεν ἀλλὰ μόνον καὶ ἀρκούμενοι ν' ἀποσκορακίσωμεν μισαρὰν τινα ποᾶξιν τοῦ Ὀσβάλδου, ἐν αὐτῷ μὲν ἐνδόμυχον καὶ διηνεκῆ διεγείρασεν πόλεμον, ἡμεῖς δὲ διδάξασαν εἰς ὅποιον βαθμὸν δύναται νὰ περιαγάγῃ ἡμᾶς ἢ τυφλὴ τῶν παθῶν ἡμῶν ὁρμὴ καὶ ὅτι μὴ περιστέλλοντες τὸ κακὸν ἀρχῆθεν, δύναται τοῦτο νὰ ὀδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς τὰ ἔπακρα.

Ἐσπέραν τινα ἐπανεληθούσα ἡ μήτηρ τοῦ Ὀσβάλδου ἐκ τοῦ φρουρίου ἐν ᾧ εἶχε διαμείνει ἐπὶ δύο ἔλας ἡμέρας ἔνεκα κατεπειγουσῶν αὐτῆς ὑποθέσεων εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ πύργου καὶ κατεκλίθη αἰσθανομένη ἑαυτὴν εἰς· οὐχὶ κατὰ

κατάστασιν. Ἐπειδὴ δὲ καλῶς ἔβλεπεν ὅτι ἐπληκίζεν ἡ νύξ εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ προσκαλέσῃ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν ἱατρὸν, ἀλλ' εὐθὺς ἅμα τῷ λυκόφωτι, ὅθιν καὶ τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν ὑπηρετριῶν ἠδυνήθη τέλος ν' ἀπολαύσῃ ἐλίγου ὕπνου καθὼν ἔμελλε νὰ ὑπνώσῃ ὄνειρα φρικτεῖα, τὰ ὅποια καὶ εἰς πράγματα σοβαρὰ ν' ἀποβῶσιν ἐπέπρωτο.

Ἦδη ἡ νύξ εἶχε διαλύσει τὸ ἥμισυ τῆς ἐκυτῆς πορείας, ὁ δὲ Ὀσβάλδος δὲν εἶχεν ἔτι ἐπιστεφῆσαι ἐκ τοῦ κυνηγίου, ὅπερ ἦτο ἡ συνήθεια αὐτοῦ διασκεδάσει, ὅτε περὶ τὴν δευκατῆν τῆς νυκτὸς ὁ καλπασμὸς ἠκρόβηθη τριῶν ὠκυπέδων ἵππων, ὕλακὴ δὲ χαρτίσσα κυνὸς ἀνήγγειλε τὴν ἀφίξιν τοῦ Ὀσβάλδου, ὅστις σταματήσας πρὸ τοῦ προαυλίου τοῦ πύργου καὶ κατελθὼν ἐκ τοῦ ἵππου, ἀφουὶ τὸ πρῶτον διέταξε τοὺς δύο αὐτοῦ ὑπρέτας καὶ ἀκολούθους ἅμα αὐτῷ κατὰ τὴν κυνηγεσίαν νὰ φυλάξωσι τὴν λείαν καὶ νύχθη εἰς αὐτοὺς τὴν καλὴν νύκτα, εἰσέρχεται εἰς τὸν πύργον καὶ ὡσανεὶ δαίμων ἀπωλείας ἤγεν αὐτὸν, ἀντὶ νὰ τραπῇ τὴν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἄγουσαν τρέπειται ἐκείνην τοῦ δωματίου τῆς Θεραπεινίδος του, ἦτις τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμὴν εἶχε συνοδεύσει γρατῆν τινα ὑπηρετρίαν ὅπως ἐλθοῦσαι ἀμφοτέραι εἰς τὸ φρούριον, εἰδοποιήσωσιν ἐγκαίρως τὸν ἱατρὸν περὶ τῆς ἀσθενείας τῆς οἰκοδεσποίνης, καὶ στρέψας τὸ ἐπίπαστρον ἠρέμα τὴν θύρην ἠνέφξεν.

Ἐὰν φωνὴ τις οἶκνευε ἐνδόμυχος τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔλεγε πρὸς τὸν Ὀσβάλδον «Φύγ' ἐντεῦθεν, διότι ἐκ τοῦ δωματίου τούτου πρόκειται ἡ ὑπόληψις τῆς οἰκίας σου, ἢ τιμὴ τῆς μητρὸς σου, τέλος τὸ μέλλον σου.» ἴσως εἰς τὴν φωνὴν ἐκείνην ὑπέικων ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ τὸ ἀποτρόπαιον καὶ μισαρὸν αὐτοῦ τόλμημα· ἀλλ' οὐχὶ! ἐπέπρωτο νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς καὶ ὑπὸ τὸν πέπλον τοῦ σκότους ἐκείνου νὰ διαπράξῃ ἐγκλημα φοβερόν. ἑροτοστιγῆς, ἐγκλημα, τοῦ ὁποίου ἡ ἀνάμνησις πάντοτε καθαρὰ καὶ λίαν ἀφόρητος ἔμελλεν ἐν τῇ συνειδήσει του ν' ἀναπαρίσταται.

Εἰσέοχεται μόλις ὁ ἀπερίσκεπτος υἱὸς καὶ πρὶν ἢ εἰσδύσῃ εἰς τὸ ζῶρος ἐκείνο, τὸ καὶ αὐτοὺς τοὺς νεκροὺς τρομάζον, μετὰ περιεοῦς ὄντως καὶ θαθείας φωνῆς κλεῖ ὀνομαστὶ πολυφώνως τὸν φεῦ! τὴν λυσιπόθον Θεραπεινίδα του. **ΙΛΙΟΒΑΤΕΙΟΣ** ΔΗΜΙΤΡΙΑ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΚΤΗΣ ΜΟΡΦΗΣ, ΑΒΕΣΣΥΚΙΟΥ. τὴν ἡμερίαν ἐκείνην ταράσσωσιν οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὴν πλήρωσιν τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας ὀργῶς

σαν και σταθεράν του Όσβάλδου ψυχάν, όστις και ψηλαφη-
 τί, ότε μέν εις τό έν, ότε δ' εις τό έτερον άντικείμενον πα-
 ραπαίωv, πλησιάζει εις τήν κλίνην τής Θεραπεινίδος του, ζητει
 αύτην τήν δονει πολλάκις άλλ αύτη δέν άφυπνίζεται· νομίσας
 δέ ταύτην άστειευομένην και μή δυνάμενος επί πλέον του
 και' έκεινην τήν στιγμήν ν' άντίσχη πάθους του, άνέρχεται
 επί τής κλίνης και υπό τήν προστασίαν τουτε σκότους και
 τής μισαρᾶς του ψυχῆς τήν λύσιν άρχεται ενεργών του μισαροῦ
 έγκλήματό· του. Πλήν φευ τής άπάτης: Τό έν έκεινο τό όποιον
 ήδη υπέκειτο εις τήν τυφλήν του Όσβάλδου όρμήν δέν ήτο ή
 Θεραπεινίς του ουχι : . ήτο ή βαρυσταμον αύτου μήτηρ θυμα
 άποτροπαίου υίου, ήτις τυχαίως ειχε κατακλιθῆ επί τής κλίνης
 του δωματιου έκεινου οπως εὔπρεπισθέντος του δωματιου της, εν-
 φέληθη τήν πρωταν τής έπιούσης· έν αυτῷ και εκει περιμένη τόνεις-
 πίτεψιν τής άσθενείας της μέλλοντα νά έλθῃ ιατρών.

Εν τή στιγμῃ τής ταραχῆς εκείνης άφυπνίζεται ή δύστυ-
 νος του Όσβάλδου μήτηρ και άφήσει κραυγήν μόλις εκ του
 σύνεργου άκουστέαν, όποίαν άπήτει ό και' έκεινην τήν στιγ-
 μήν άσθενής οργανισμός της, εκλαβοῦσα τόν έγκληματιαν
 εκείνον, ως τολμηρό, τινα ύπηρέτην, οὐδόλωσ σεδασθέντα
 τής οικίας της τήν τιμήν, ως κλέπτην τέλος ώ: καλόβουλόν
 τινα, τουτο πράττοντα ιδιοτελοῦς τινος ύστεροβουλίας ξε-
 κεν. Επί τῇ φωνῇ ταύτῃ όμοιά προς θεϊαν άράν, κελεύουσαν
 τῷ Όσβάλδῳ άειφυγίαν εκ τής οικίας του και ως άλλος Κάϊν
 έξόριστος αύτός· έαυτου νά περιπλανᾶται, τέκνον άπόκληρον
 και άποσυνάγωγον τής κοινωνίας εκπέμπει και αύτός κραυ-
 γήν φρίκης αναγνωρίσας τήν φωνήν τής μητρός του. Ωχρότης
 λειποθυμίας και ιδρώς ψυχρός περιχέεται ανά πάντα τά
 μέλη του· ακιρᾶ εκ τής κλίνης, και τοι τά τρέμοντα γόνατά
 του συγκροτούνται, περίφοβος δέ και οίωσει σπασμοειδικός τρέ-
 χει τῆδε κάκεισε εις τό δωμάτιόν του και άόρατον αισθά-
 νεται έν τῇ ταραχῇ του χεῖρα ότε μέν επέχουσαν ότε δέ πά-
 λιν έξωθοῦσαν αύτόν. Βλέπει έν τῷ άγληρῷ εκείνῳ ζόφῳ παν-
 ταχοῦ εἰδεχθεῖς και άποτροπαίως· σκιάς περιπετωμένας, μαύ-
 ρους σκελετούς άγρίων όντων υπό τήν σκιάν τών όποιών τάς
 πνιγεράς αναθυμιάσεις φοβεροῦ έγκλήματος· έμελλε νά άσφ-
 ραίνηται εις τό μέλλον. 'Η συνείδησις του, παχύς τιμωρός έ-
 ζανίσταται και ταρασσει αύτόν άνασκαλίζουσα
 και βάθμολογοῦσα τό μέγεθος του άμαρτήματος του. Εξέρχεται

του δωματιου του και μετ' όλίγον τής οικίας του, εκτίθεται
 εις ευρύτερον θέατρον, φεύγει, τρέχει ως φρενητιών, ως μαι-
 γράς, υπερπηδά ρύακας, ύποσκειλίζει ακάνθαας μακράν τής μη-
 τρός του τών φίλων του τών αγαθών του.

'Η άργυροστα και άστράρχη σελήνη, μελάγχρους τότε
 παρίσταται εις αύτόν· οί σελαγίζοντες άστέρες, οΐτινες, ως
 υπό θεϊκής άγανακτήσεως τρεμοσβύοντες τῷ έφαινοντο, ή πε-
 ριφερομένη αύρα, ό θροῦς τών φυλλωμάτων τών δένδρων,
 πάσα υπό τής ήχοῦς επανάληψις τών έσπευσμένων θημά-
 των του, εκάστη γοερά φωνῇ άγρίου τινος πιτηνοῦ περιπετω-
 μένου, πᾶς μόνιμος και μελανός θάμνος, όστις έν τῇ μυσ-
 τηριώδει τής σελήνης ακτινι δίκην φάσματος παρίστατο φό-
 βον και τρέμον ταῦτα πάντα προῦξένουν εις αύτόν. 'Εν τῇ ά-
 πελπισία του μάτην επικαλεῖται τό θάνατον, τόν δυνάμενον
 πᾶσαν αἴσθησιν και μήμην νά σβέση τής πράξεως του, μά-
 την τᾶς άδύστους· ίνα τόν καταπίωσιν, άνάγκη νά φεύγῃ,
 του πρισματικῷ βίου κεκοπιакῶς· όδοιπόρος έν μέσῳ θυελλῶν, γό-
 σων, όδυνῶν, πένιαις, έλέγχων νά πλανᾶται, συντρόφους μόνον έχων
 τά δάκρυά του, μειδίαμα, δέ τοδ· στεναγμούς του, νά όμοιωθῆ πρός
 τά θηρία και ζῆση ως αύτάεις λήθην οὔτω ερίπτων πᾶν αἴσ-
 θημα πᾶν χρέος θεῶν τε και ανθρώπων.

'Αλλ' άφήσωμεν πρός στιγμῆν τόν Όσβάλδον περιτρέχοντα
 τᾶς άπέριους όπάς τών θυμάτων τής τύχης, άποστρεφόμενον
 τό φῶς τής ήμέρας, φρίσσοντα τό σκότος τής νυκτός, βδελυσ-
 σόμενον τήν ανθρωπότητα και τήν φύσιν άπασαν, υπό μυρίων
 έλέγχων σπαρασσόμενον και θεωροῦντα τόν θάνατον, ως μόνην
 τών δεινῶν του παραμυθίαν, και έλθωμεν εις τήν μητέρα του,
 άκουσίως αύτῆς άτιμασθεισαν, αναλογιζομένην τό μέγεθος του
 έγκλήματος του υίου της, τᾶς εκ τουτου έλεθρίας συνεπείας
 και τό δῆ χεῖριστον, ότι έν τῇ κοιλίᾳ αύτῆς ήδη άνιερν εκυο-
 φορεῖτο σπέρμα, όπερ μικρόν κατά μικρόν διαπλασσόμενον, έμ-
 βρυον έμελλε νά έξέλθῃ έντός όλίγου εις τᾶς κοινᾶς αύρας.

'Η δυστυχῆς, άρου κατά τήν φρικαλίαν εκείνην στιγμῆν μά-
 την πολλάκις επώνησεν, ήγέρθη, σίωνει άναίσθητος εκ τής κλί-
 νης, άνάπτει ταχέως τό φῶς λυχίας τινος και κρούει ήχητή-
 ριον επί τινος τραπέζης κείμενον. 'Ο ήχος του κώδωνος άφυ-
 πνισά τον· τῶν έπιτητριών και άγει αύτάς νά προσδράμωσι
 ΔΙΠΡΟΣΧΕΛΩΝΤΙΚΗ ΗΪΔΩΜΑΤΙΚΗ, ένφ' διέμενεν ή οικοδόσποινα· εί-
 μοίραχόται και όδελφούσιν αύτήν γουγκλιῆ πρό τινος εἰκόνας;

λυσικόμον, μετ' ὄψεως ὠχρᾶς καὶ ἠλλοιωμένης ὡσεὶ νεκρᾶν, τέλος ἀναίσθητον. ὡς ἄγαλμα. Τεταραγμένοι, ἐκθαμβοί, φοβικῶν μένουσιν αὐταί, ἀγνοοῦσι δὲ τί νὰ εἴπωσι καὶ νὰ πράξωσιν. Ἐπὶ τέλους πλησιάζουσι πρὸς αὐτὴν καὶ τῆ ἑρωτῶσι τί ἤθελεν ἀλλ' αὕτη μὴ θέλουσα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν καὶ μὴ δυναμένη, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας διετέλει θέσεως νὰ καταστήσῃ αὐταί γνωστὸν, ὅ, τι συνέβη εἰς αὐτὴν, ἐψέλισε μετ' ἀγῶνος, ὅτι ἡσθάνετο πλησιάζουσαν τὴν ὥραν τοῦ θανάτου της. Ἐπὶ τῷ ἀκούσματος τούτῳ τρέχουσιν ἐν τῷ ἄμα αἰὸν πνευματικῶν πάντας τοὺς ἐν τῷ πύργῳ ἀφυπνίζουσι, τῆ ἐνεργείᾳ καὶ ἐπιμελετημένη βοήθειᾳ τῶν ὁποίων ἠδυνήθη ν' ἀναλάβῃ ἐπ' ὀλίγον, ὅτε τοῦ ἱατροῦ ἀφιχθέντος ὄρθρου θαθέως καὶ τὰ τῆς υγείας της φάρμακα διατάξαντος, ἐν τῷ ὀλίγον ἡμερῶν ἀνεκτήσατο σχεδὸν τῆς υγείας αὐτῆς.

Ἄλλ' ἡ υγεία αὐτῆς, ἡ παράτασις τῶν ἡμερῶν της ἦτο δυστυχῶς νέων βασάνων καὶ συμφορῶν προσθήκη διότι φήμη διεδόθη ὅτι ὁ υἱὸς αὐτῆς ὑπὸ τῶν παθῶν του παρασπρθεὶς εἶχε καταστρέψει τὸν βίον, διότι ἡσθάνετο τοῦ ἀμαρτήματος τοῦ υἱοῦ της, οὐ καὶ αὕτη συνεμερίζετο, διότι καλῶς ἔβλεπεν, ὅτι ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς ἦδη ἐνεκυμονεῖτο βρέφος, ὅτι ἡ πράξις αὐτῆς ἐμελλε νὰ γίνῃ κατάδηλος, ὅτι ἐπρεπε τό τε μῖσος καὶ τὴν ἀποστροφήν νὰ ἐπισύρῃ τῶν ἀνθρώπων, ὅτι εἶχε νὰ ζήσῃ θρηνώδεις ἡμέρας καὶ ζοφεράς, ὅτι τέλος ὑπῆρχε θεὸς πρὸ τοῦ ὁποίου ἐμελλέ ποτε νὰ παραστῇ. Ἐν τῇ συγκεχυμένη αὐτῆς φαντασίᾳ ἐνόμιζεν ἑαυτὴν ἔνοχον, καί τοι ἀθώα, νυκτὸς καὶ ἡμέρας μετὰ δακρύων, ὡς ἄλλος προσηύχετο Πέτρος, ἵνα τὸν ῥύπον ἀποπλύνῃ τοῦ ἐγκλήματός της πλὴν οὐδεὶς τῆς θλίψεώς της τὸ αἴτιον ἐγίνωσκεν.

Οὕτως ἐπὶ ὄλοι μῆνες εἶχον παρέλθει, ὅτε πλέον ἡ πράξις δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ κεκρυμμένη ὅσα δὲ ἡ στιγμή τοῦ τοκετοῦ ἐπλησίαζε, τόσῳ καὶ αἱ ἀγωνίαι της πικρότεραι καθίσταντο. Ὅθεν προσκαλεσαμένη παρ' αὐτῆς σεβάσιμῶν τινα πνευματικῶν ἱερέα ἐξωμολογήσατο ἐνώπιον αὐτοῦ δακρυχέουσα τὸ ἀμάρτημά της, λέγουσα ἅμα ὅτι ἦτο ἐτοιμὴ εἰς οἰανδήποτε νὰ υποβληθῇ τιμωρίαν πρὸς ἐξίλεωσιν αὐτοῦ. Ἐπὶ τῷ ἀκούσματος τῆς ἐξωμολογήσεως ταύτης ἐφρίξεν ὁ λευκοπῶγων καὶ τυμβογέρων πνευματικός. Ὁ γδοήκοντα καὶ ἑξ ἑνιαυτῶν τὴν σταδιοδρομίαν εἶχε διανύσει, καθ' ἣν πολλὰ εἶχεν ἴδῃ καὶ πλείστα ἀκούσει, ἀλλ' ἡ τέως τοῦ ὠτός του τὸ τύμπανον παραβαλοῦσα μισαρὰ πρᾶξις, τὸ θεοστυγὲς τοῦτο ἐγκλήμα, νεοφανές ὄλωσεν καὶ

παράδοξον δι' αὐτὸν ἄκουσμα ἦν ἴσταται πρὸς στιγμήν σύνουσι, ἐν ᾧ ἐν τῷ ἐρρυτιδωμένῳ προσώπῳ του ἠδύνατο τις σπουδαίαν νὰ διδῇ δυσχερεῖαν λογισμῶν, ἀναλογίζεται τὸ μάταιον τῶν ἀνθρωπίνων κρίσεων, τὴν ἀποπλάνησιν αὐτῶν καὶ τέλος μετὰ μακροτάτην σκέψιν ἐνθαρρύνει θεὸν ἐνεσι τὴν δυστυχῆ οἰκοδέσποιαν, ἣν καὶ προτρέπη νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὸν οἰκτίρμονα Θεόν, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ὑπηρεσίαν ὤφελε νὰ ἀφιερῶσιν τὸ γεννηθησόμενον αὐτῆς τέκνον. Εἶτα τοῦ ἱερέως ἀπαλθόντος προσκαλέσατο παρ' αὐτῆς δύο τῶν ὑπηρετριῶν της καὶ γέροντά τινα πιστὸν καὶ ἀρχαῖον τῆς οἰκίας της φίλον καὶ ἐξωμολογήσατο καὶ εἰς αὐτοῦ: τὸ αἴτιον τῆς θλίψεώς της ὅτι δ' ἐπληρώθη τῆς ἰγκυμοσύνης ὁ χρόνος, ἀπέκτησε βρέφος θῆλυ, ὅπερ ἀπογαλακτίσασα, παρέδωκενα αὐτὸ τῷ πνευματικῷ, ὅστις δούς αὐτῷ τὸ βάπτισμα ἐπεφορτίσθη ἅμα καὶ τὴν ἐν τῇ μονῇ ἀνατροφήν αὐτοῦ. Καὶ ἡ μὲν Ὁρσολὶνη ὀλίγον μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς θυγατρὸς της εἰς τὸν πνευματικόν, εἶτε ἐβλαφθεῖσα ἐσωτερικῶς ὑπὸ λύπης, εἶτε μὴ ἐκτελέσασα ἀκριβῶς τὰς κατὰ τὸν τοκετὸν ἐπιλοχίους ἡμέρας μετέλλαξε τὸν βίον, μέγα μέρος τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς τοῖς τε πτωχοῖς καὶ τῇ μονῇ διανείμασα, ἡ δὲ μικρὰ μοναχὴ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ψυχαφελῶν βιβλίων, εἰς τὰ τῆς εὐσεβείας καθήκοντα, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ εἰς ἄλλας τῆς μονῆς ἐπασχολήσεις μετὰ τῶν χάριν ἀγωγῆς ἐκεῖ εὐρισκομένων νεανίδων, δὲν παρῆλθε δὲ πολὺς χρόνος τοῦ νὰ προσελκύσῃ ἐν ἑαυτῇ τῆς τε ἡγουμένης τῆς μονῆς καὶ ἀπασῶν τῶν ἐκεῖ μοναχῶν παρθένων τὴν εὐνοίαν ὁσημέραι δὲ καθίστατο ἐνάρετος καὶ συνετὴ, ὑπογραμμὸς πάσης ἀρετῆς καὶ ἀθωότητος.

V

Κατελίπομεν τὸν Ὁσβάλλον μακρὰν τῆς οἰκίας καὶ τῶν ἀγαθῶν του, περιπλανώμενον εἰς ἐρημίαις καὶ δάση, ἐκτεθειμένον εἰς καύσωνας καὶ πάγους, εἰς πείναν καὶ δίψαν καὶ τέλος ἄπασαν τῆς εἰμαρμένης του τὴν ἐπήρειαν ἀνεχόμενον. Οὕτως ἐπὶ ὀκτώ ὄλοι ἔτη εἶχε περιπλανηθῆ, ὅτ' ἐπὶ τέλους ἐμελλε νὰ ἐγκαταλίπη τὰ ἄξενα καὶ ἀπρόσιτα ἐκεῖνα μέρη, τὸν πικρὸν τῆς αὐτεξορίας δρόμον, καὶ νὰ τραπῇ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας, νέων ὀρχόμενος συμφορῶν καὶ βασάνων. Τὸ ἄλλοτε ἀπαστράπτων πρόσωπόν του ἦδη φοικαλέαν περιεβάλλετο χροιάν, ἐν ᾧ ἡ ἀργυράνηος φωνὴ του, ἡ τῆ τῶν ἀγγέλων ἄλλοτε διαμιλλωμένη ἡδὴ ἁρμονία ἐγένετο πρὸς φασμάτος ἐπὶ κλησίν. Ὁ καυστικός ἦν

ΙΑΚΟΒΑΤΕΙΟΝ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΙΘΟΥΣΙΟΥ

λιος πᾶσαν πηγὴν δακρύων εἶχεν ἀποξηράνει, ἐνῶ τὸ ἀπηυδη-
κὸς σῶμά του, πολύθυρον περιβεβλημένον ἱμάτιον ἐρρίγει ὑπὸ
τοῦ καταψύκτου ἀνέμου. Ὁ ἄγριος αὐτοῦ βίος πᾶσαν ἱμάδα
ἀνθρωπίνου αἰσθήματος, ἐσωτερικοῦ ζωπύρου εἶχε καταπνίξει.
Εἰς λήθην τερψίθυμον πλὴν δλέθριον παρελθὼν! εἰς λήθην ἄ-
πελπι μέλλον! Εὐτυχὲς ἄφροντι ἐνεστῶς! Ζωῆς αἰσχροουργοῦ
καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχομένης προτιμωτέρα ἢ αὐτα-
πάρνησις! Νῦν ἄφροντις ὁ ἄλλοτε πολυμέριμος, νῦν ἐλεύθε-
ρος ὁ ἄλλοτε δούλος τῶν ἰδίων του παθῶν! Πρὸς τί νὰ ἀνα-
μνηθῆ παρελθόντος; Μὴ ἡ ἀνάμνησις αὐτῆ τῶν συμφορῶν του
ἤθελε κατευνασθεῖ τὸ μέγεθος; Οὐχὶ βεβαίως, διότι ἐὰν ἐγεν-
νᾶτο πένθη, δυστυχῆς, καὶ ἡ παρούσα θέσις του ὀλίγον θὰ τὸν
ἠνόχλει· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀναμνηστικόμενος τῆς εὐδαι-
μονίας ἐκείνης, καθ' ἣν ἄφροντις ἔρρευσε ἡ παιδικὴ του νεότης,
ἀγαθῶν ὧν ἀπώλεσε· ἠδονῶν τῶν ὁποίων ἐστερήθη, φίλων τοὺς
ὁποίους ἀπέβαλε χάριν τῶν παθῶν του, τέλος ἀναμνηστικόμε-
νος μητρὸς μεθ' ἧς ἐγκλημάτισεν, ἄρα γε ἡ τοιαύτη ἀνάμνησις
παρελθούσης εὐτυχίας καὶ ἡ τῶν ἄλλεπαλλήλων συμφορῶν του
ἀναπέμψασις δὲν ἤθελε βασανίζει καὶ κατατρυχεῖ τὴν καρδίαν
του; Ἡ πρὸς τί νὰ φροντίζῃ περὶ μέλλοντος ἀπαξ τοῦτο οὐδε-
μίαν παρεῖχεν ἐν τῇ τεταραγμένῃ διανοίᾳ του ἐλπίδος ἀκτι-
να, ἀπαξ ἀδιάφορον ἔβαινε τοῦτο πρὸ αὐτοῦ; Τούτων δοθέν-
των τί τὸ παράδοξον ἐὰν καὶ τὸ ἐνεστῶς μεταξὺ λήθης τοῦ τε
παρελθόντος καὶ μέλλοντος εὐτυχῆς καὶ ἀμέριμον ὑπ' αὐτοῦ
ἔθεωρεῖτο; Πλὴν ἐνὸς καὶ μόνου οὐδέποτε νὰ ἐπιλαθῆ ἔπρεπεν,
ὅτι τῆς ζωῆς του τὸ στάδιον, καίτοι ἄφροντι καὶ ἀμέριμον,
δὲν ἐξήρητο ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι ὑπῆρχε πεπωμένον τὸν βίον ἐ-
καστοῦ δρίζον καὶ ὅτι τέλος μέχρις οὗ ἡ βιοτέμμων τῆς Ἀ-
τρόπου 1) ψαλὶς τῆς ζωῆς του κόψη τὸ βῆμα, ὑπῆρχον καὶ

Σημειώσεις. Αἱ Μοῖραι (ἐκ τοῦ ρήματος μέρειν ἢτοι διανέ-
μειν, διαιρεῖν χωρίζειν) ἦσαν τρεῖς ἡ Κλωθῶ, ἡ Λάχεσις καὶ
ἡ Ἄτροπος. Κατὰ τὸν Ἡσίοδον αἶται ἀπονέμουσι τὰς εὐ-
τυχίας καὶ δυστυχίας εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἅμα τῇ γεννή-
σει αὐτῶν. Παρ' Ὀμήρῳ Κλωθῶ, ἡ νεώτερα τῶν τριῶν ἀδελ-
φῶν πρόσταται κατὰ τὴν στιγμήν τῆς γεννήσεως ἡ Λά-
χεσις κλωθεῖ τὰ συμβαίνοντα ἐν τῇ ζωῇ καὶ ἡ Ἄτροπος
ἐκόπτει τὸ νῆμα τούτων. Κατὰ τὸν Πλάτωνα ἡ Ἀνάγκη ἔ-
χει τρεῖς θυγατέρας καὶ αὐταὶ εἰσὶν αἱ τρεῖς μοῖραι, ὧν ἡ

ἄλλαι καταγίδες, αἵτινες ἠδύνατο ἐπ' αὐτοῦ νὰ ἐνοκῆψωσιν.
'Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος, ὁ τὸ ποτήριον τῶν δυστυχῶν μέχρι τρυγῶς
ἀπογευθεῖς, ὁ τὰς ἐπηρεῖας δοκιμάσας τῆς εἰμαρμένης ἐθίζει
πλέον εἰς αὐτὰς καὶ πᾶσα νέα συμφορὰ, πᾶσα νέα τῆς τύχης
περιπέτεια ὀλίγον ταρασσει αὐτὸν, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἀδιαφορῶν
οὗτος θαρραλέως ὑποδέχεται αὐτὰς ὅθεν καὶ Ὁσβάλδος, δο-
θέντος πρὸς σιγμῆν ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἄλλας περιέμενε
συμφορὰς, ἐθίσας πλέον εἰς τοῦ βίου τὰ δηλητηριώδη ποτὰ, κο-
ρεσθεὶς τῶν περιπετειῶν τοῦ πολυκυμάντου κόσμου, ἢ ὀλίγον
περὶ αὐτῶν ἐφρόντιζεν ἢ καὶ ὄλως ἀδιαφορῶν ταύτας περιέμενε.
Ἡμέραν τινα, ἐνῶ ὁ Ὁσβάλδος μετὰ μακροτάτην περιπλά-
νησιν, ὑπὸ τὴν σκιὰν ἀμφιλαφοῦς τινος δρυός, προσκεφάλαιον
ἔχων, ὡς ἄλλος Ἰακώβ λίθον ψυχρὸν κάλυμμα δὲ τὸν ἐναστρον
τοῦ οὐρανοῦ χιτῶνα ἀνεπαύετο, αἶφνης ἀφυπνισθεὶς ὑπὸ ἐλαφράς
τινος δονήσεως ἐπέβη ἐαυτὸν ἐν μέσῳ τεσσάρων ὄπλοφορῶν-
των, τοὺς ὁποίους τὸ πρῶτον, ὡς φάσματα ἐξέλαβεν. Οσοῦται
ταχέως, περιφέρει τῆδε κακείσε τὰ βλέμματά του ἄγριοι τι

ἢ μὲν ἐκδηλοῖ τὰ παρελθόντα, ἢ δὲ τὰ παρόντα, καὶ ἡ τρίτη
τὰ μέλλοντα, εἰσὶν δὲ ἐνδεδυμένα λευκὰ ἱμάτια καὶ κάθη-
νται ἐπὶ θρόνων, ἐστεμμέναι τὰς ἰκεφαλὰς Ἐν τῷ Ἀριστοτέ-
λει αἱ αὐταὶ σχεδὸν πρὸς τὸν Ἡσίοδον εὐρίσκονται ἰδέαι.
Ἐπὶ Κικέρωνι αἱ τρεῖς μοῖραι συγγέονται μετὰ τοῦ ἰδίου
κρίκου τῶν ἀναγκῶν συμβαινόντων, ὧν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλη-
νες ἐκάλουν Εἰμαρμένην καὶ οἱ Λατίνοι Fatum. Ἐν τῷ Ὁβί-
ῳ δὲ καὶ Βιργιλίῳ γίνεται συχνάκις ἀνάλογος ἐμφάνισις πρὸς
ἑαυτὰς τὰς ἰδέας. Ἐὰν αἱ μοῖραι τοσαύτας μετὰ τοῦ πεπω-
μένου ἔχουσι σχέσεις, τοῦτο, διότι αὐταί, ὡς καὶ αἱ Μοῦ-
σαι εἰσὶ θυγατέρες τοῦ Διὸς, καὶ οὐ μόνον θυγατέρες αὐτοῦ
ἀλλ' ἡ ἴδια του διαγωγή. Μία τῶν ἰωνυμιῶν τοῦ Διὸς ἦ
ἔτο καὶ ἡ μοιραγέτης. Οἱ βωμοὶ καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτῶν
ἦσαν συνήθως παραπλεύρως ἐκείνων τοῦ Διὸς. Ἐν Ὀλυμπίᾳ
ὀλέγει ὁ Πausanias, πλησίον τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς ὑπῆρχε
καὶ ὁ τῶν Μοιρῶν ἔντινι ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ἐφαίνοντο τὰ
ἀγάλματα δύο Μοιρῶν παραπλεύρως τοῦ ἀγάλματος τοῦ
Διὸς, ὅπερ ἀπετέλει τὴ τῆς τρίτης Μοίρας καὶ ἐν Μεγάρῳ
τὸ ἀγάλμα τοῦ ἰδίου θεοῦ, κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Θεοσκώμ-
μου ἔφρεν ἐπὶ κεφαλῆς τὸ τῶν τριῶν τούτων θεαινῶν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

καὶ θηριώδες ἐμφαίνοντα, ἐνῶς ἡ μὲν χοροῖά τοῦ προσώπου τῶν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν μετηλλάσσετο, ἡδὲ μακρὰ καὶ ἀγριόθριξ κόμη του, τὴν ὁποῖαν οὕτως εἶχε καταστήσει ἡ πολυετής περιπλάνησις, τὴν γυμνὴν ἐκάλυπτε ὠμοπλάτην του καὶ ἀγνοεῖ, ἐὰν οἱ περὶ αὐτὸν ἦσαν ἐξ ἐκείνων τῶν ὄντων, μεθ' ὧν εἶχε ποτε συζῆσει καὶ περὶ τῶν ὁποίων ἀμυδρὰς τινὰς ἰδέας ἢ μνήμη του διέσωζεν, ἢ ἄγρια θηρία, κοιμώμενον αὐτὸν καταλαβόντα καὶ δὴ μέλλοντα νὰ τὸν καταβροχθίσωσιν. Συμβαίνει πολλάκις ἵνα, καταλείποντες τὰ ὄντα ἐκεῖνα μεθ' ὧν συνεζήσαμεν, ἢ ἀπομακρυνόμενοι τῶν ἀντικειμένων τῆς γῆς ἐκείνης ἐν ἧ ἀνεγράφημεν, καὶ εἰς ζένους μεταναστεύοντες τόπους εἰς νέα ὅλως ἀντικείμενα τὴν ὄρασιν καὶ τὴν διάνοιαν ἡμῶν κατακουράζοντες καὶ πάλιν εἰς τὰ αὐτὰ ἐπανακάμπτοντες, συμβαίνει, λέγω, νὰ βλέπωμεν τὰ ἀντικείμενα ἐκεῖνα πάντῃ διάφορα καὶ οἷον αἰ ἀγνώστα εἰς ἡμᾶς, τὰ δὲ ὄντα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων ἐπ' ὀλίγον ἢ ἐπὶ πολὺ ἀπεχωρίσθημεν, διάφορα τοὺς χαρακτῆρας, τὴν φύσιν, τὴν μορφήν. Καὶ εἰς τὸν Ὀσβάλδον αὐτὴ τοῦτο συνέβη, φυγὰς ἐπὶ ὀκταετίαν ὄλην τῆς κοινωνίας, μακρὰν τῶν ἀνθρώπων, ἀνατραφεὶς πλέον εἰς ἄγριον βίον, μὴ γνωρίσας ἄλλους φίλους ἢ τὰ θηρία καὶ μὴ δοκιμάσας ἄλλην αἴσθησιν ἢ τὸν φόβον αὐτῶν, συνέβη, λέγω, νὰ νομίσῃ τοὺς ὀπλοφόρους ἐκείνους τὸ πρῶτον θηρία, τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ ἐπιτυχόντα. Δις πειράται ἐξοδόν, ὅπως διαφυγῶν ἐκ τοῦ μέσου αὐτῶν καταφυγῇ εἰς σπήλαιόν τι καὶ σωθῇ, ἀλλὰ καὶ δις ἀποκρούεται ὑπὸ τῶν ὀπλοφόρων ἐκείνων, σχοινοῖς αὐτὸν ἐπεχόντων. Ὁμοίως πρὸς λέαιναν σιδηρόδετον, ἀφαιρουμένους ἐπ' αὐτῆς τοὺς σκύμνους τῆς βλέπουσαν καὶ μὴ δυναμένην τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν νὰ βοηθήσῃ, ἀγωνίζεται τὸν τελευταῖον ἀγῶνα κραυγὰς γοερὰς ἀφίουςα, ἵνα δι' αὐτῶν τοὺς ἄρπαγας φοβίζουσα κυνηγοῦν, διασώσῃ τὰ τέκνα τῆς, καὶ ὁ Ὀσβάλδος οὕτως ἠγωνίζεται, μὴ δυνάμενος ἄλλως πως τὴν ἀδυναμίαν του νὰ βοηθήσῃ, ἐκπέμπων ἅμα κραυγὰς ὄξείας, τῶν ὁποίων ἡ ἡχώ, ἐπαναλαμβομένη ἐν τῇ ἀγρίᾳ ἐκείνῃ φύσει, ἀπετέλει τί τὸ σπαραξικάρδιον. Τέλος ὁ εἶς τῶν ὀπλοφόρων ἐκείνων, ὅστις ἔκτε τῆς ἐξόχου συμπεριφορᾶς του καὶ τοῦ πλοσίου του ἰματισμοῦ δεσπόζων ἐφαίνετο τῶν ἄλλων δρᾶξας τὴν χεῖρά του Ὀσβάλδου, ἐμὴ φοβοῦ, τῷ λέγει, πρέπει νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ καὶ ἐξαγαγῶν τεμάχιον ἄρτου ἐκ τῆς κυνηγετικῆς αὐτοῦ πύργου ἔδωκεν αὐτὸ πρὸς τὸν Ὀσβάλδον, ὅστις καταβροχθίσας τοῦτο ἠναγκάσθη ἐκὼν ἄκων

νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ. Μετὰ δὲ πολὺ ὄρον ὁδοιπορίαν ἀφίχθησαν εἰς τι φρούριον, ὅπου εἰσελθόντες ἐσταμάτησαν πρὸ τινος προκυλίου γιγαντιαίου τινος πύργου· καὶ ὁ μὲν κύριος διατάξας τοὺς ὑπρέτας, ἵνα καλῶς φυλάξωσιν τὸν Ὀσβάλδον, εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ πύργου ὅπως ἀναπαυθῇ· ἐκεῖνοι δὲ λαβόντες τὸν Ὀσβάλδον ἤγαγον αὐτὸν εἰς τι δωμάτιον τοῦ πύργου, ἐν τῷ ὁποίῳ κλειδῶσαντες αὐτὸν, ἀρῶν πρῶτον παρέσχον εἰς αὐτὸν τροφήν καὶ ὕδωρ, ἀπῆλθον καὶ οὗτοι εἰς τὰ ἴδια.

Ἀλλὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ὁ δυστυχῆς Ὀσβάλδος δὲν ἐκοιμήθη. Προσῆλθε τοῦ σταῖκου αὐτοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπὶ τινος λυχνίας τῆς ὁποίας τὸ φῶς, καίτοι ἀμυδρὸν, οὐχ' ἤττονον ἡδυνήθη νὰ θερμάνῃ πρὸς στιγμὴν πηγὴν τινὰ τῶν ὀφθαλμῶν του, ἐξ ἧς ἄφθονα ἔρρευσαν τὰ δάκρυα. Ἐστὴ πρὸς στιγμὴν σύννονος, ἀλλ' ἡ στιγμὴ αὕτη ἤρκεσεν ὅπως ἐν τῇ διανοίᾳ του, ὡς ἀπατηλὸν τῷ ἀπεικονίῃ ὄνειρον παρελθὸν μεγαλεῖον καὶ παροῦσαν συμφορὰν. Ἡ ἀνάμνησις μισαρᾶς τινος τοῦ παρελθόντος πράξεως δὲν ἐβράδυνεν ἐπελθοῦσα νὰ συνταράξῃ αὐτὸν καὶ νὰ τὸν λυπήσῃ. Ἐκλαίει, ἔκλαίει, καίτοι ἀκουσίῳ· αὐτοῦ ὁ εὐδέποτε δακρύσας, καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ἐν τοῖς δακρύοις αὐτοῦ ὑπῆρχε τι ὅπερ κατηύναζε τὴν ψυχὴν του καὶ οὐχὶ ἀδίκως, διότι καὶ τί δὲν ἰσχύοσι τὰ δάκρυα, τῆς δυστυχίας; οἱ παρήγοροι οὗτοι καὶ ἀχώριστοι φίλοι εἰς καρδίαν καὶ ψυχὴν τεθλιμμένην; Ὁ δάκρυ! πῶρ δι' οὗ τὸ σκληρὸν πολλάκις κατατήκεται τῆς καρδίας, ἄφρονον πρὸ τῶν νεκρῶν μνημόσινον ἀπὸ τῶν φιλιτέρων, ὑπαγορευόμενον αἰσθημάτων γέγευσα, δι' ἧς ὁ ἄμαρτωλὸς εἰς ὑπερκόσμιον οὐρανὸν ἀνάγεται, θῆρα, δι' ἧς ὁ δίκαιος εἰς μονὰς παραδείσου εἰσέρχεται· τῆς βρεφικῆς ἀδυναμίας ἔρεισμα, τῆς νεότητος ἀσπίς, τῆς εὐτυχίας γόητρον, τῆς δυστυχίας βᾶκτρον καὶ ἀνακούφισις. Ἐνῶ ποταμοὶ αἱμάτων, λέγει ὁ θαυμαστός Chateaubriant ἀπαιτοῦνται πρὸς ἐξιλέωσιν τῶν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους σφαλμάτων μας, ἐν μόνον δάκρυ πρὸς τὸν Θεὸν εἰνεῖ ἀρκετόν. Καὶ ὅμως ἐν τῆς συγκινήσει ἢ ἀνοφελήσῃ τῶν δακρύων πολλὰκις ἔτι ὀδυνηρώτερον τυραννοῦσι καὶ βασανίζουσι ἀλόγους καρδίας!

Ἐν ταύτοις ἡ μελανήμων νύξ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀπέσυρε τὸν ἀστερόεντα αὐτῆς πέπλον ἀπὸ τῆς ὑψηλοῦς σιγῆς, καὶ τῶν οὐρανῶν ἡ μελαγχολικὴ βασίλισσα ὀπισθεν τῶν ὀρέων βραδείως τὴν ἀσχυροῦν αὐτῆς φῶς ἔκρυπτεν, ἐνῶ τῆς κωνοειδοῦς θαλάσσης, τῆς ὁποίας τὰ ἀφροστεφῆ κύ-

ματα ως ζηλότυποι έραστοι ησπάζοντο την αυτην μακρόθεν ηκούετο ο τερψιθυμος φλοίσθος, της πρωτας ηδη η αυρα το ηδύπνουν υποκλέπτουσα των ανθέων διέχευε αυτο και οπου ουδόλωσ υπηρχεν, ηδη αι ανθόναί μελιφθογογα σμαματα εις τας μαρμαρυγας των ανθέων ηρξαντο ριπτουσαι, ενω τα επίχρυσασα νέφη, οι πρόδρομοι και ακλόουθοι του ηλέκτορος της η μέρας αναντος, εποίκιλλον το κυανόχρου και γελόεν άχαινες ηδη εις την φωνην του μελιγήςρος αλέκτορος πασα υπαρξια ζωτα αφυπνίζετο, για εν τη πλάσει ιδη τον Πλάστην και ευγνωμοιήση αυτον Πλην μόνο; ο Όσβάλδος αναισθητος την θεσπέσιον ταύτην έθεατο σκηνήν, και ουχι άδικως διότι κατά την οικιασθη αυτου περιπλάνησιν πολλάκις σκηνάς τοιαύτας και ίσως λαμπροτέρας έτι πρό οφθαλμών του εξετύλιξεν η φύσις ειχε πλέον απομάθει αυτών. Ένδεκαμόνονοούδέποτε πρό οφθαλμών του η φύσις, παρεστιασ και οπερ έπόθει, τον θάνατον, αλλά κατά την αρχαίαν γνώμην «Κακός ανήρ μακρόβιος» έπρεπε να ζήση, και εν τω άβιώτω και περιπετειώδει αυτου βίω να διέλθη τας καταγίδας άπάσαι, υσαι δυνατον να επηρεάσωσιν εις την ανθρωπίνην ζωήν.

Του φωτοδότου ηλίου μόλις τας πρώτας μαρμαιρούσας ακτινας του επί των επάλξεων του φρουριου εκτοξεύσαντος, το προαύλιον του πύργου αντήχησεν εκ συναυλιας, όμοιας προς μελωδιαν σειρήνων, αδούσης το έγερτήριο του ήκόμητος. Μετ' ελίγον νέος τις επαρουσιάζοση κόμησ, του όποίου το έξοχον κάλλος ητο μάλλον έργον των ανθρωπίνων χειρών η της φύσεως και η ψυχή ισάγγελος, παρακολουθούμενος υπό χαριτοδρύτου νεάνιδος, όμοιας αυτω κατά τε το κάλλος και την ψυχήν, ης την ελίχουσον κόμην πανούργος εκύμαινε ζέφυρος και ύφ ενός αυτών τέκνου, οπερ την ευδαιμονίαν αυτών απετέλει και ανταποδοός ον ειχον αποδίδει αυτω χαιρετισμόν εκάθισεν επί ανακλίντρου τινος και διέταξε τους υπηρέτας να οδηγήσωσι προς αυτον την λείαν της χθείς. Δύο των υπηρετών έσπευσαν ταχέως, για την διαταγήν του κόμητος εκτελέσωσι και έλθόντες εις το όποιον μέρος έφυλάσσετο ο Όσβάλδος ηνέωξαν την θύραν και ευρών αυτον εν βαθυτάτη διασκέψει διατελουντα, ουδόλωσ παραχθέντα επί τη εμφανίσει αυτών, προς ον πλησιάζαντες αφου το κατ' αρχας παρέρχον εις αυτον τροφήν, την όποιαν ως άρκος πει-

ναλέως κατεβρόχθησ και δοχετον υδατος το όποιον μέχρι πυθμένοσ εκένωσεν, ηυπρέπισαν αυτον και τον ωδήγησαν ενώπιον του κόμητος. Δάκρυ μεστήν, το όποιον ακτίς τις αιδούσ αφηκεν να ρεύση εκ των οφθαλμών του Όσβάλδου, ητο το πρώτον, οπερ ο κόμησ εις αυτον απεκάλυψεν, οστις και διά λέξεων μελιρρήτων την τεταραγμένην του Όσβάλδου κατευνάσας διάνοιαν ηρώτησεν αυτον πόθει το γένος έφερε και πως εις έρημίας και εν καταστάσει τοιαύτη επλανάτο. Πειποιθώ; ο Όσβάλδος εις τας φιλευσπλάγγχους του κόμητος λέξει, διαφερουσ κατα διάνοιαν ανακυκλών λογισμοός, αισθανόμενος ότι η εκφρασις των συμφορών του προς ιδίαν του ανένετειεν ωφέλειαν άμα δε και το άπορον αιολογιζόμενος μέλλον του μετ' εραχέϊαν σιωπήν ακόμη, (ποσάκις άλλοτε η λέξις αυτη αντήχησεν και εις του Όσβάλδου τα ότια!) τω λέγει, εν φωνη όντως εκφραστικη τον οικτον διεγειρούση άγνωω την γεννέτειραν γην ουχι δε ελιγώτερον ταύτης και τους γεννήσαντάς με γονείς (ενταύθα αφηκε να διαφύγη υποκωφός τις στεναγμός) ότι δε και εγω ημην ποτε ευτυχής, τούτου ζωηραι σκια εν τη διανοιά μου επιπολάζουσιν... Εις το θέατρον είον τρικυμιώδους τωσ ιδίων μου παθών δουλος έγενόμην... Πάντα τα διαβήματά μου πλάνη και όλεθρος υπήρξαν... Ό άφρον! ουδέποτε εις την φωνην του θεου και της συνειδήσεως υπακούσας! Έμίσησα την άρετήν την κακίαν αγαπήσας; τας όποιας τα επίχειρα νυν απολαμβάνω. Και ηδη πρό των ποδών σου ο γόνος του πλούτου και των ηδονών, οστις ως δουλος άσημο; θεάται, ουδεμίαν άλλην παρ' ύμών εξαιτείται χάριν η την έλευθερίαν του... Να ευσπλαγγχε κόμη, άφει; έλευθερον, ον η δυσμενης μοίρα ωρισε να ζη μετ' των αγρίων θηρίων, ενω ο της συνειδήσεως έλεγχος τας φρένας του θέλει διασαλεύει. Φευ! καταπέσιθητι εις τας λέξεις, εις τα δάκρυα δυστυχοός, απωλέσαντος χάριν των παθών του πασαν δόξαν και ηδονήν, παν αίσθημα θεϊον και ανθρωπινον, πασαν εκμάδα ζωτικησ υπάρξεως, και απόδοσ, απόδοσ εις αυτον την έλευθερίαν, για ζήτη μεθ' ων έτάχθη.»

Ταυτα είπων εις χείμαρρον ανελύθη δακρύων ηθέλησε να προβη περαιτέρω, οτε καλώς βλέπων ότι η δυστυχία και η θέσις εν αις διετέλει, έδωρήσαντο εις αυτον ευγλωττίας όργανα, δι' ού τους πάντας συγκινών ηδύνατο να τυχη του ποθουμένου, αλλά δυστυχώς, δεν ειχε δυνάμεις, η και ταυτας εν εκέκίτη, οστωπια πλέον, μη εν τη ρύμη εκείνη του λόγου του

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΛΙΒΡΟΡΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

διαφύγη λέξις τις, ύπόνοιαν του έγκλήματος του παρέχουσα και αναγκασθείς όμολόγησεν τουτο.

Οί άφελείς αύτου λόγι, ή θλίψις μεθ' ή: προύφεραν αύτους, ό υπέρμετρος κλαυθμός, ή τελευταία του μεταμέλεια, ήσαν αδύνατον να μη άποσπάσωσι τά δάκρυα από τους όφθαλμούς άπάντων των θεατών. Καί αύτός ό κόμησι, όστις εκ των όλίγων τούτων του Όσβάλδου λέξεων, ήδυνήθη άνασκαλιζων αύτάς, τόν επίσημον της καταγωγής του να ίχνοσκοπήσεν χαρακτηρα δέν ήδυνήθη να μείνη άκαμπτος και χυμού: συμπαθείας να μη μίτοχετεύσεν εις την ψυχήν του, όθεν και μη δυνάμενος επί πλέον του έσωτερικού του σάλου ν' άντίσχη, έγείρει αύτός ούτος τόν γονυκλινή και δακρύοπα Όσβάλδον, του όποιου ή θλίψις είχε κατ' εκείνην την στιγμήν παραλύσει τās σωματικās του δυνάμεις, ένθαρρύνει αύτόν και τώ επιτάττει να μείνη νέ τώ οικω του και πάσαν αύτοθελοθυσίας του λοιπού ν' αποβάλη ιδέα. Ούτως έγένητο ό δέ Όσβάλδος μετ' εύσυνειδησίας πάντοτε και πιστός, τώ κόμητι ύπηρετεί, άπολαύων των αγαθών ζωής εύδαίμονος, καθ' ήν όμως ούδέποτε να επιλάθη ήδυνήθη του στυγερού του έγκλήματος, όπερ ήγεν αύτόν πάντοτε και έλλα να περιμένη δεινά.

VI

Πολλάκις ό άνθρωπος τοιαύτα συλλαμβάνει είτε επί καλῶ είτε επί κακῶ προαισθήματα, ώστε φαίνεται ότι οίονει θεία τις δύναμις έμπνέει εις αύτόν ταύτα. Καί του Όσβάλδου τῶ προαίσθημα, ότι και έλλα δεινά περιέμενον αύτόν δέν διεψεύσθη, διότι τέσσαρα ετη μετά την πρός τῶ φῶς στροφήν του πλανήτου του, σηῆνος έχθρών υπό την οδηγίαν στροφάρχου τινος είσώρμησε κατὰ του πύργου ενῶ διέμενον ό Όσβάλδος και μετά έρρωμένον αγῶνα των εν τῶ πύργῳ αγωνισαμένων, κατέπεσε τέλος ούτος εις τās χειρας των έχθρων, και ό μεν κόμησι μετά της συζύγου και του τέκνου του και τινων άκολουθῶν κρύφα φυγόντες ήδυνήθησαν να σωθῆ, παρά τινι συγγενεί των, πάντες δ' οίλοιποι έπεσον θύματα κατὰ την μάχην και μόνος ό Όσβάλδος πληρωθείς ούχι καιρίως είχεν, ώς εκ θαύματος επιζήσει, εν μέσω φίλων και έχθρων άναμίσχ κειμένων, ίνα ιδῆ τῶ θέατρον τουτο της ανθρώπινης θηριωδίας. Καί ήδη είχεν άποστρέψει τους όφθαλμούς του από του άποτροπαίου του τῶ θεάματος, ότε συκαθίσας τῶ σώμα, εν' άνιχνεύσει λάχνη ξίφους τινός, τής όμως

έγνώριζε πρός όποιον σκοπόν, άνεχαιτίσθη υπό φρουράς έχθρικής, τής όποιας ό άρχηγός, άνήρ λυθρόδης, και του όποιου ή λαμπρά πανοπλία είχε διαφθαρή υπό τε της κόνεως και του αίματος, επιλαθόμενος της χειρός τόν Όσβάλδον, άπήγαγεν αύτόν εις στυγινήν και ζοφύεσαν φυλακήν.

Εάν ό άνθρωπος στιγμήν μίαν πρό της διαπράξεως οίουδήποτε έγκλήματος έσκέπτετο ότι θάσσον ή θράδιον έπεφυλάσσειται να επέλθη κατ' αύτου ή θεία Νέμεσις, ή τιμωρία, και ίσως όπόθεν ούδόλωι ταύτην περιμένει, σχεδόν ούδέποτε θα έγένητο ένοχος σφάλματος. Άλλά και ό Όσβάλδος άπωλέσας μητέρα, ένοχος σφάλματος. Άλλά και ό Όσβάλδος άπωλέσας μητέρα, φίλους, αγαθά, εις έρημίαις και δάση όικτειρίαν ύλην περιπλανηθείς, πλείστας ύποστάς κακουχίας, ως θηρίον σιδηρόδετος άπαχθείς, δοῦλος γενόμενος και τέλος πληγωθείς, ως ει έσφράγιζε δια του αίματος του τās βασάνους του, δέν άπέτιεν άράγε άρκούντως την ποιήν των σφαλμάτων του ; Ναί όποκρινόμεθα, άλλ' ήν ανάγκη πλειοτέρων βασάνων, έπρεπε να έξεμείση όσα άσελγῶς κατέπιε πλούτη, έπρεπε εντελῶς να συναισθανθῆ της θέσεως του, της δυστυχίας του, έπρεπε τέλος φοβερώτεροι θέλλαι να ένσκήψωσιν επ' αύτου, όπως μη, εν νέα εύτυχία, και αύθις εις τὰ αυτά ή εις μείζονα ύποπέση έγκλήματα.

Εν τῆ ειρκτῆ εκείνη, όπου άκτις ήλίου ούδέποτε είσεχώρησεν, άλλ' άμυδρόν φῶς και οίονει περιδεῶς είσέδουε δια σιδηράς, άλλ' άμυδρόν φῶς και οίονει περιδεῶς είσέδουε δια σιδηράς, τινος κυκλίδος, εν τῆ ειρκτῆ εκείνη, ήι οι μεν λευκόφαιοι τοίχοι και αι μεγάλαι υπερκείμεναι δοκοί, εκάλυπτοντο υπό κόνεως και ίστων άράχνης, τῶ δ' έδαφος έστρωννύετο υπό κόνεως τοσοῦτον πυκνῆς, ώστε ούδ' αύτός ό κροταλισμός ήκούετο της αλύσεως, εκεί ό Όσβάλδος είδεν έαυτόν περιχαρακούμενον, άντιπάσης έδρας και κλίνης άχυρόστρωτον έχων ψίαθον, ής υπέρκειτο άρχαίος τις έσταυρωμένος και άντιπάσης θερῶσεως και πόσεως μαυρον άρτον και όλίγον ύδωρ, εκεί ήχησε μέχρι τινος ήμέρας πένθους και βασάνους. Εάν παρά του πρώτου κυρίου του ό Όσβάλδος έτύγχανε της έλευθερίας, υπέρ ής τοσοῦτον εκλιπαρώς ήγορήσατο, ίσως ήδη θα ήτο άπάνθρωπος βορά θηρίων λιμωττότων, ούδεμίαν έχόντων αίσθησιν, ή και εν έζῆ, αλύτης του πολυπλάνητος βίου, θα είδέχετο τās θερμογόνους του ήλιου άκτίας, την ζείδωρον της πρώτας αύραν, της νυκτός τῶν νηδύμων ύπνον, θα ήρέσκετο εις τῶ διαυγῆς ύδωρ κρήνης τινός

ΙΑΚΩΒΑ ΤΡΕΠΕΣΟΥΡΤΑ, θά είχε φίλους τὰ πτηνά, έστιν ότε δέ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΗΝ ΒΗΡΑΤΟΥΝΙΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

εἶπομεν εὐτυχής. Ἄλλ' ἐν τῇ εἰρκτῇ ἐκείνῃ τί πλέον εἶχε· ἢ ἐλπίση; Οὐδέν· διότι πᾶσα εἰλπίς σωτηρίας θαυμηδὸν θαυμηδὸν ἐξητιμίζετο ἀπὸ τὴν θερμότητα τῶν βασάνωντου, εἶχε τυλιχθῆ διὰ νεκρικῆς σινοδότης. Ἀναμνήσεις παρελθόντος μεγαλείου, νεότητος χαρίσεως, ζωῆς ἀβσοδιαιτου, γλυκειῶν ἡδονῶν, ἅτινα ὡς θνεῖρον παρήλλον, ὡς σκια εἰξηφανίσθησαν, ἐλεγχοι τιμωροῦ συνειδήσεως, φόβος κολάσεως, ταῦτα πάντα εἶτι μᾶλλον ἐπόδυνον καὶ ὄχληρόν τὸν ἐρεθώδη εἰκείνον τόπον καθίστων. Τὰ δάκρυά του μὴ δυνάμενα νὰ τηρεῦσώσιν, αὔλακας εἶχον ἀποτέλεσει παρὰ τὰς παρειαῖς του, τὰς ὁποίας ὁ καυστικὸς ἥλιος εἶχε κατατραχύνει, χεόμενα δὲ ἤρδευον τὸν οὐδέποτε ἀρδευθέντα ἐκείνον χῶρον, ἐν ᾧ ἀδίκως ἐκλείετο. Ὁ ἥριμος ὕπνος, ἡ λήθη αὐτῆ πατῶν τῶν συμφορῶν, σπανίως αὐτὸν ἐπεσκέπτετο. Τὸ σῶμά του εἶχεν ἀποβάλει πᾶν ζώπυρον ἐσωτερικῆς ζωηρότητος, ἡ δὲ ψυχὴ του ἀνδράζουσα πλέον τοιαύτην βάσανον ζωὴν ἐζήτηε νὰ ἐγκαταλείψη τὸ μεταῦ ζωῆς καὶ τάφου κυμαινόμενον αὐτοῦ σώμα. Οἱ στεναγμοὶ καὶ γόοι του, οἱ ἐκ τοῦ πιεζομένου στήθους του ἐξερχόμενοι, ἐπλήρουν τὸν χῶρον τῆς εἰρκτῆς· καὶ πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς τὸ ἀδιόριστον αὐτῆς· ὕψος θαυμηδὸν θαυμηδὸν ἐξηφανίζοντο. Αἱ ἡμέραι του τέλος φθίνουσαι παρήρχοντο καὶ οὗτοι· ἀλυσίδετος τῆς ζωῆς του τὸ παυσώδυνον ἀνέμενε καὶ λυσιμέριμον τέλος.

Ἄλλ' ὡς πολλάκις ὁ δυστυχής, ὁ ὑπὸ τὸ ἄχθος συμφορῶν ἀλλεπαλλήλων, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δὲ ὁ ἁμαρτωλὸς, ὁ περὶ πολλὰ ἀναταρβάζων, καὶ τὴν βαρυπάλαμον τῆς συνειδήσεως αἰσθανόμενος χεῖρα μετὰ στιγμιαίαν προσοχὴν καὶ διάσκεψιν, τὸ μὲν παρελθὸν καὶ τὸ ἐνεσιῶς καταμετρῶν, τὸ δὲ μέλλον φοβούμενος ἀναμνησθεταὶ τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς Θεὸν ἐπιστρέφει, καὶ ἐντεῦθεν ὁ Ἄσωτος υἱὸς, ὁ Ληστής, ἡ πόρνη, οὕτω καὶ ὁ πᾶσαν ἀνομίαν ἐργασάμενος Ὀσβάλλδος κατὰ τὴν προτελευταίαν ἴσως τῆς φύσεως πάλιν, ὄτε ἀσθενεία τις, πρόδρομος θανάτου ἐπεσκέφθη αὐτὸν, ἀνεμνήσθη τοῦ Θεοῦ, τοῦ μὴ θέλοντος κατὰ τὴν γραφὴν, τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτὸν, καὶ ἐπάρας τοῦς πλήρεις δακρῶν ὀφθαλμοῦς του καὶ τῆς ψυχῆς τὰς κόρας ἀνοίψας, γονυκλινῆς πρὸ τοῦ ἀρχαίου τῆς εἰρκτῆς ἐσταυρωμένου, ὡς ἄλλος Τελώνης, τὸ στήθος του ἔτυπτε καὶ μετὰ τόνου οὐχὶ ἁγίου φωνῆς ἐξελιπάρει τὸν ἐπὶ κακίαις ἀνθρώπων μετανοοῦντα Θεὸν, ἵνα τὸ δυκαπόνιπτον τῆς μισανθείσης ψυχῆς του αἰσχος ἀποτρέψη καὶ εἰς τὰς ἑρμια-

τέραι· τῶν εὐχῶν του, τοῦ ὑστάτου τῶν πύθων του εἰσακούση, ὅπως τελείαν τοῦ θανάτου τὴν γαλήνην διαχύση ἐπὶ τοῦ πενθοῦντος σώματός του. Καὶ, ὡς ἐκ θαύματος, ἐν τῇ σιγῇ τῆς εἰρκτῆς ἐκείνης, ἐν τῷ κολοφῶνι ἐκείνῳ τῆς δυστυχίας, ἐνδομυχοι φωνὴ ἐσκέδασε τὸ ζοφόν τῆς ἀπελπισίας του ἔντρο· καὶ ποδ αὐτοῦ ἀνεπέτασεν εὐελπι κάλυμμα, ὅτι ὑπάρχει θεός, θεός εὐσπλαγχνος καὶ ρυσίπικος. «Κύριος καρδίας πάντων γινώσκει καὶ ὁ πλάσσει πνοὴν αὐτὸς οἶδε τὰ πάντα» αὐτὸς ἐγνώρισεν καὶ τὰ θερμά του Ὀσβάλλδος δάκρυα, τὴν συντριβὴν τῆς καρδίας του, τῆς μεταμελείας τὸ ἄδολον καὶ εἰς οἶκτον κινήθει, τὴν μὲν σρόδρα κατασκληρυνθείσαν τοῦ Ὀσβάλλδος καρδίαν ἠπάλυνε· τὸν δὲ λήθαργον τοῦ ἄχρι τοῦδε ἀμερίμνου, τοῦ παρὰ τὸ χεῖλο· τῆς αἰωνίου ἀβύσσου ὑπνώττοντος, ὡς ἐκ θρονιῆς διέλυσε· καὶ ἰδοὺ φωνὴ φρουροῦ, ὁμοία πρὸς ἀκτίνα ἡλίου, ἦν ὁ δυστυχής· θαλασσοπόρος ἐν μέσῳ θίνης καὶ θυέλλης διαβλέπει· αὐτεβρόντησεν ἐν τῇ εἰρκτῇ ἐκείνῃ· «Ἡ ἐλευθερία σου παρεχωρήθη»· Ἐκαστος δύναται νὰ ὑπονοήσῃ ὁποῖαν ἄπλετον ἀγαλλίασιν προύξηνσεν εἰς τὸν Ὀσβάλλδος ἡ φωνὴ αὐτῆ. Κραυγὴν χαρῆς καὶ ἐκτλήξεως ἀφήσιν ἅμα τῷ ἀκούσματι τῆς ἀπελευθερώσεως του ὁ Ὀσβάλλδος καὶ περὶ ἑαυτὸν ἀμφισβᾶλλον δὲν ἐτόλμα νὰ δώσῃ πίστιν εἰς τοῦτο· ὅτε ὁμοῦ καὶ αὐθις ἡ κατὰ ἐπανελήθη φωνὴ τότε πλέον καὶ ἀρκούντως ἐπέισθη ὅτι δὲν ἠπατάτο.

Πολλάκις ὁ ἄνθρωπος, ὁ εἰς τὸ ἔπακρον τῆς δυστυχίας καὶ ἀπελπισίας διατελῶν, μὴ δυνάμενος ἐπὶ πλέον ν' ἀντίσῃ τῶν ἐπηρεϊῶν τῆς εἰμαρμένης, ἀηδιάσας, βαρύνεται πλέον τὴν βάσανον αὐτοῦ ζῶν καὶ ποθεῖ τὸν θάνατον, θεωρῶν αὐτὸν ὡς μόνην τῶν δεινῶν του ἀπαλλαγὴν· ἀλλ' ἐὰν καθ' ἦν στιγμὴν ἐπικαλεῖται τοῦτον σημεῖον τι σωτήριον, ἔστω δὲ καὶ ἀπατηλὸν πρὸ αὐτοῦ παρουσιασθῆ, ἢ ἐὰν φωνή τις, οἶωνε παρήχορος· εἰς τὰ ὄτα του ἀντηχήσῃ, αἴφνης ὄλως σχεδὸν ἐκτὸς ἑαυτοῦ εἴτ' ἐκουσίως εἴτε μὴ, ἐπιλανθάνεται τῶν λόγων αὐτοῦ καὶ χρείας τυχοῦσης διαψεύδει αὐτοῦς· ὁ δὲ ἀρτίως τὸν θάνατον προσκαλέσας ἴδν ἀποδιωθεῖ αὐτὸν, μακρότητα ἐπικαλούμενος ἡμερῶν, καίτοι μὴ πεπεισμένος εἶτι, ὅτι αὐταὶ ἔσοντα· εὐτυχεῖ ἢ δυδαίμονες, ἐὰν καὶ αὐθις ἀνακράξῃ τὸν θάνατον. Οὕτω καὶ ὁ Ὀσβάλλδος, καθ' ἦν στιγμὴν ὁ θάνατος, ὅν τοσοῦτον ἐπόθει, θά-

ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΡΩΤΟΥ
 ΔΗΜΟΥΣΙΟΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΟΠΙΑΝ
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ως χαρῆς καὶ ἐλπίδος ἐναγωνίως τὴν αἰσίαν τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ ἀνέμενε στιγμῆν, τελείως ἀδιαφορῶν, ἂν ἡ στιγμὴ αὕτη νέον ἔμελλε ν' ἀνέιξη εἰς αὐτὸν στάδιον βασάνων.

Ἦτο ἤδη νύξ καὶ ὁ ὕπνος, ἡ λήθη αὕτη, ἡ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καθεκάστην ἀνανεοῦσα, εἶχε κατέλθῃ, ὅπως τὸ θεόρρυθμον καὶ γλυκύθυμον ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων κατὰθεβαρουμενῆς τοῦ Ὀσβάλλου ψυχῆς βάλαμον ἐπιχύσῃ, πλὴν ὁ Ὀσβάλλος μακρὰν τοῦ νὰ ἐνδώσῃ εἰς τοῦ ὕπνου τὰς νύξεις, προσπεσῶν κατὰ γῆς, δακρύων προσπύχεται μέχρι πρῶτας, ὅτε καὶ τῶν θυρῶν τῆς εἰρκτῆς ἀνοιχθεισῶν, φρουρὰς τις ἐπαρουσιάζῃ, ὅστις καὶ ἐκόμισεν εἰς αὐτὸν τὴν χαρμύσινον ἀγγελίαν, ὅτι ὁ κόμης τῷ ἐχορήγει τὴν ἐλευθερίαν του, λύσας δὲ τὰς βαρεῖας αὐτοῦ ἀλύσεις ἀφῆκεν αὐτῷ ἐλευθέραν τὴν ἐξοδον. Ἄμα πατήσας ὁ Ὀσβάλλος τὸ ἐλεύθερον ἔδαφος ὕψωσεν ὀρθαλοῦς καὶ χεῖρας εὐεργέτιδας πρὸς τὸν δοῦντα θεὸν καὶ εὐχαριστήσας αὐτὸν ἐπορεύθη εἰς τὸν πύργον τοῦ κόμητος, ἵνα εὐχαριστήσῃ καὶ αὐτόν. Τὴν στιγμῆν ἐκείνην ὁ κόμης ἐτύγχανε μόνος ἐν τῷ πύργῳ. Ἐξηπλωμένος ἐπὶ τινος ἔδρας παραπλευρῶς τῆς ὁποίας ἔτιλιθεν ἡ πανοπλία του ἅπασα, ἀνεγίνωσκεν ἐπὶ βιβλίῳ τινὸς κεφάλαιόν τι, ἐν ᾧ ἀνεπτύσσετο ἡ εὐσπλαγχνία, τὴν ὁποῖαν ὀρεῖται τις νὰ ἔχῃ οὐ μόνον πρὸς τὰ ὄντα ἐκεῖνα, τὰ ἐκ τῆς αὐτῆς γῆς πλασθέντα καὶ ἕνα κοινὸν ἔχοντα πατέρα, τὸν θεόν, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτά. Εἰσέρχεται ὁ Ὀσβάλλος ἐν τῷ δωματίῳ, ἐν ᾧ εὐρίσκετο ὁ κόμης, καὶ μετὰ δακρύων τρέχει καὶ πίπτει πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ πρὶν ἢ γείνῃ αὐτὸν λέγων Ὀσβάλλε, συγγνώμην ἂν ἐπὶ πολὺ σὲ ἤδικατα. Ἐγνώρισα μέχρι τοῦδε νὰ νικῶ τοὺς ἀνθρώπους, οὐχὶ ὄμως καὶ νὰ οἰκτείρω αὐτούς· ἐν τῇ ἀλαζονείᾳ τῶν νικῶν μου ἀπέπνιγον πᾶσαν ἰδέαν ἡθικήν, διότι οὐδέποτε σχεδὸν ἐφαντάσθην ὅτι δυνατὸν καὶ ἐγὼ νὰ ὑποδουλωθῶ. Συγγνώμην, Ὀσβάλλε, καὶ πάλιν συγγνώμην, ἥδη ἐγνώρισα πλέον τὸ ἀπατηλὸν τῆς ἀλαζονείας μου τῶν ἀλλήλων καταπιγεμένων ἰδεῶν μου. Μικρὸς ἄσημος οὕτως εἶπετ', ἐνὸς μόνου κεκτημένος ὄνοματος, μίαν μόνον ἐφημέρου δόξης ἐβασανίζον, ἐπίεζον τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὰ μέλη μου, ὡς ἂν ἤθελον καταπνίξαι τοὺς πάντας νὰ ἀρξῶ μόνος σύμπαντος τοῦ κόσμου, ἤθε! καὶ πρὶν ἢ ἄρξῶ τούτου νὰ ἀποθάνω! Ἄπελθε, λοιπὸν, Ὀσβάλλε, ὅπου τῆς ἐλευθερίας ἀνὰρ θέλει τέρπει τὴν καρδίαν σου, ὅπου ὁ ἐλευθερὸς ἀνὰρ

νὸς θέλει καλύπτει τὴν κεφαλὴν σου. Ἄρκετὸν εἶναι τὸ δυστύχημα τοῦ ἄλλου νὰ δώσῃ παράδειγμα εἰς ἡμᾶς. Ἄπελθε, Ὀσβάλλε, ὁ δὲ Θεὸς ἔττω σοι βοηθός,» Ταῦτα εἰπὼν ἔδωκεν ὡς αὐτὴν ποσότητα χρημάτων, τὰ ὅποια ὁ Ὀσβάλλος λαθὼν, ἀφ' οὗ πολλάκις ἀπεποιήθη αὐτὰ, πύχρισται μετὰ δακρύων καὶ ἀσπασμῶν τὸν κόμητα, διότι ἡ χαρὰ καὶ ἡ συγκίνησις αὐτῷ ἀπέπνιγον πᾶσαν λέξιν, τὴν ὁποῖαν ἐπειράτο νὰ ἀρθρώσῃ ὅπως εὐχαριστήσῃ αὐτὸν καὶ ἐξελθῶν τοῦ πύργου καὶ ἀσπασθεὶς πάντας τοὺς ἐκεῖ διαμένοντας καὶ φρουρούοντας ἐπορεύθη εἰς χώραν τινα μετὰ διήμερον ὁδοπορίαν, ὅπου τεθείς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν πλουσίου τινος ἰδιοκτῆτου ἐδυνήθη ἰκανὴν ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἀποκτήσῃ ποσότητα χρημάτων, ἐν εἰς προσθέτων καὶ τὰ παρὰ τοῦ κόμητος δωρηθέντα ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκεῖ ἐγκατασταθεὶς, νὰ περατώσῃ ἡσύχως τοῦ βίου του· ἀλλ' αἱ φοραὶ τῶν πραγμάτων ἀπήτουν νὰ μένῃ ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ διότι ὁ κύριος ἰδὼν τὴν τιμιότητα αὐτοῦ, τῷ ἔδωκεν εἰς γάμον θαλαμηπόλον του τινὰ, σέμνωμα πάσης ἀρετῆς καὶ εὐκρινείας, καὶ οἶκον ἕνα αὐτόθι διαμένῃ. Παρὰ τῷ νεαρῷ τούτῳ ζεύγει διεκρίνετο χαρὰ, εὐρήνη καὶ ὁμόνοια· διότι ἔζων λιτῶς καὶ περιορίζοντο θεραπεύοντες τὰς ἀληθεῖς αὐτῶν ἀνάγκαις, ἐν γένει δὲ ἀμφοτέροισι ἀπέτελουν μίαν καρδίαν, ὡς καὶ μίαν μόνον ψυχὴν. Δι' ἐν δὲ καὶ μόνον ἐθλίβετο ἡ Ἐλοῖσία, τοιοῦτον ἦτο τὸ ὄνομα τῆς συζύγου τοῦ Ὀσβάλλου, ὅτι δὲν ἀπέκτα τέκνον ἀλλὰ καὶ πάλιν ἠλπίζεν, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν εἶχον παρῆλθει πολλά ἐτη πρὸ τῶν γάμων αὐτῶν ἀφ' ἑτέρου δὲ, διότι ἦσαν νέσι. Ἄλλ' ὁ Θεὸς διέψευσε τὰς ἐλπίδας αὐτῆς καὶ ἰστειρευσεν αὐτοῦ· ἐντελῶς τέκνων καὶ οἰκογενείας, ὡσεὶ ἐπρόκειτο νὰ γεννηθῇ ἐξ αὐτῶν δαίμων τις ἢ μίασμά τι. Ὁ Ὀσβάλλος εἰργάζετο παρὰ τῷ κυρίῳ αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν κῶπων του ἀπελάμβαναι τοῦ ἐπιουσίου· οὕτω δ' εἶχε ζήσει μετὰ τῆς τελευταίας τοῦ βίου του στιγμῆς, καθ' ἣν αἰσθανθεὶς λίαν ἐγγὺς ἑαυτὸν τοῦ θανάτου καὶ προσκαλεσάμενος παρ' αὐτῷ πνευματικόν τινα ἱερέα, παρούσης τῆς συζύγου του. ἦ τις ἡγάπα αὐτὸν καὶ ὡμολόγει συχνάκις ὅτι ὁ θάνατός του θέλει συναδευθῆναι ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτῆτος, καὶ ἡ ὁμολογία τῆς αὐτῆς τῆς ἔμελλε δυστυχῶς νὰ διαψευσθῇ, ἐξωμολογήσατο τὸ ὁμολογῆσέν τῶν ἀμαρτημάτων του αὐτὸ, τὸ ὅποιον καὶ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΕΟΥΡΓΙΟΥ

μόνον διαρκούσης τῆς ζωῆς του τὸν ἐβασάνιζεν, μετὰ συντετριμμένης ὄντως καρδίας· τυχὼν δὲ παρὰ τοῦ πνευματικοῦ συγχωρησῶς καὶ τῶν ὀφραντῶν. Μυστηρίων μετασχὼν, μετέβη, οἰωνεὶ χαίρων, ὡς ἀπαλλαγεὶ τῶν ὄσων ἐν ὅλη τῇ ζωῇ του ἐξήμαρτε πλημμελημάτων εἰς τὴν ἄλλην ζῶσιν.

Ἄλλα δὲν ἠρέσθη εἰς ὅσα μέχρι τοῦδε ἡ ἀδίκος καὶ ἀπάνθρωπος τύχη κατὰ τοῦ Ὁσβάλλου ἐτεκλήνατο, ποιήσασα αὐτὸν μέχρι σταγῶνος τὰς δολιχτοῦδεσφρας τοῦ βίου πικρίας, ἠθέλησε καὶ εἰς τὴν σύζυγόν του προσέτι, θίτουσα οὕτω τέρμα τῶν καταδρομῶν. ὡς ἄλλο εἰσιτοιμώσθεστον πύρ τὴν τελευταίαν τῶν ἀσθενῶν ἀκτίων του μετ' ἰσχυρὰς ὑπερακοντίζον λάμπειας, ἀθρόον νὰ χύσῃ τῆς χολῆς της τὸ πάθος. Ἀλλ' ὅποια τις ἦτον ἄρα γε ἡ σύζυγος τοῦ Ὁσβάλλου, ἡ μοιραία αὐτῆ γυνή, ἥτις ἐτάχθη ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐκείνου νόμου, ὑπὸ τῆς τύχης, ἵνα θέσῃ τέρμα ἐπὶ τῶν καταδρομῶν τοῦ Ὁσβάλλου; Ἀπιθνήσκων ὁ Ὁσβάλλος δὲν ἔφερον ἄραγε μετ' ἑαυτοῦ ὄλον τὸ θάρος τῶν ἀμαρτημάτων του; Ἀλλ' ἤδη τὰ ἀμαρτήματα τοῦ ἐξηγνήσθησαν πλέον ἐν τῇ κολυμβήθρα τῆς ἐξωμολογήσεως, ἤδη πλέον χαίρων ὁ Ὁσβάλλος μετέβη εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν Πόθεν λοιπὸν τὰ νέα ταῦτα ἀμαρτήματα; Ἐπὶ τινῶν εἰσεσῶν ἐδραίων ἐστηρίζετο ἡ ἀδίκος τύχη νέων καταδρομῶν ἀξιοῦσα; Μὴ κλειούσας ἐρωτήσεως καὶ ὁ λόγος ἀπλοῦς. Ὁ Ὁσβάλλος ἀπετέλει μετὰ τῆς Ἐλοῖσίας δύο σώματα ὑπὸ μίαν καὶ μόνην ψυχὴν. Ἡ Ἐλοῖσία ὡμολόγει, πολλάκις· ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Ὁσβάλλου ἐμελλε νὰ ἐπιφέρῃ τὸ ἰδικόν της, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ Ὁσβάλλου πάντοτε τοιοῦτόν τι ὑπελανθάνετο, ἔν καὶ οὐδέποτε ὡμολόγησε τοῦτο. Ἡ χαρὰ τοῦ μὲν ἦτο ἡ χαρὰ τῆς; δὲ ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τοῦ ἐνὸς ἦτον ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τῆς ἐτέρας. Ἐπέστη ἡ ὥρα τοῦ θανάτου τοῦ Ὁσβάλλου ἀλλὰ διατί οὐχὶ καὶ τῆς Ἐλοῖσίας; Ἀπέθανεν ὁ Ὁσβάλλος ἄρα καὶ ἡ Ἐλοῖσία ὤφειλεν, ἔπρεπε νὰ ἀποθάνῃ. Τὰ πάντα τείνουσι πρὸς τὴν ἐξ ἧς ἐγένοντο ἀρχὴν καὶ ὁ Ὁσβάλλος μετὰ τῆς Ἐλοῖσίας ὤφειλον, κατὰ φυσικὸν νόμον, ἡμέραν τινὰ νὰ ἀποθάνωσιν ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀμφοτέροι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἀπετέλουσαν, μίαν καὶ μίαν μόνην ψυχὴν, καὶ τὴν αὐτὴν καρδίαν, καὶ τὴν αὐτὴν ὕλην, ὤφειλον ἀμφοτέροι καὶ νὰ συναποθάνωσι. Μὴ θαυμάσῃ, λοιπὸν, ἀναγνώστα, μανθάνων ὅτι ὁ Ὁσβάλλος καὶ ἡ Ἐλοῖσία τῆς αὐτῆς ἦσαν ὕλης, τῆς αὐτῆς μητρὸς ἦσαν τέκνα. Μόνον ὁ

ὁ Ὁσβάλλος ἦτο ὁ πατὴρ τῆς Ἐλοῖσίας, οὗτος ἦτο καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς. Ναί! ὁ Ὁσβάλλος ἦτο ὁ πατὴρ τῆς Ἐλοῖσίας, μήτηρ δὲ ἀμφοτέρων κοινὴ ἡ δυστυχὴ; ἦτο Ὁρσολίμη! τοιαῦτα φερούσιν αἱ φοραὶ τῆς τύχης.

Ἡ δυστυχὴς Ἐλοῖσία τῆς μονῆς, ἐν ἣ εἶχε τεθῆ ὑπὸ τῆς μητρὸς της πρὸς ἐξίλειωσιν τοῦ ἀμαρτημάτων τοῦ πατρὸς της, ἅμα δὲ καὶ ἀδελφοῦ της διαλυθείσης, εἶχε καταφύγει εἰς τὴν προστασίαν ἐκείνου πρὸς ὃν εἶχεν ἐσχάτως καταφύγει καὶ Ὁσβάλλος, ὅστις ἰδὼν τὴν σπανίαν αὐτῆς ἀρετὴν καὶ τὰ περικοσμοῦντα αὐτὴν ἐξαιρετὰ προτερήματα, ἐκ γὰρ ἀκάνθης τὸ ῥόδον, ἐζήτησε τινὰ ὅμοιον αὐτῇ, ὅπως μετ' αὐτοῦ τὴν εὐζέξῃ· τοιοῦτον δὲ μετὰ πολλὰς ἐρεύνας καὶ πολλὰς πολλῶν ἀποδομασίας εὔρε τὴν Ὁσβάλλον, αὐτὸν τοῦτον τὸν πατέρα σύναμα δὲ καὶ ἀδελφὸν τῆς νέας Ἐλοῖσίας, τοῦ ὁποῦ ἡ καταγωγὴ τελείως ἠγνοεῖτο.

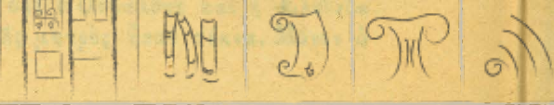
Ἄλλα τὰ ἔτη ὡς σκιαὶ παρέρχονται, ὁ βίος ἡμῶν ὡς νέφος ἐξατμίζεται, εἰς δὲ τὸν τάφον καταρχόμενοι οὐδὲν ἔχνοσ ὑπάρξιος ἐγκαταλείπομεν μόνον αἱ πράξεις, τὰ ἔργα ἡμῶν ἐπιζῶσι μάρτυρες πιστοὶ ταῦτα ἐγκωμιαζόμενα βραβεύονται, ταῦτα μισοῦμεν, στιγματίζονται. Ἀπέθανε καὶ ὁ Ὁσβάλλος, εἰς δὲ τὸν τάφον καταθῶν οὐδὲν τι ἐπὶ τῆς γῆς ἀφῆκεν ἢ ὅ, τι ὁ πανδαμάτωρ χρόνος νὰ ἐξαλείψῃ δὲν ἠδυνήθη. Κατῆλθεν ὁ Ὁσβάλλος εἰς τὸν τάφον καὶ μόνος ὁ θάνατος τοῦ μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ χρόνου κεκρμμένου ἐγκλήματος; του τὴν πέπλον ἀνεπέτασε. Πλὴν ὑπελείπετό τις ὅστις τὸ κύρος τοιοῦτου ἐγκλήματος ἐμελλε νὰ δώσῃ καὶ ἔτι μᾶλλον καταφανέστερον τοῦτο νὰ καταστήσῃ. Ἄλλὰ τίς ἄρα γε ἐμελλεν εἶσθαι οὗτος; Ἐτερος θάνατος... ὁ θάνατος τῆς συζύγου του, τῆς ἀδελφῆς καὶ θυγατρὸς του... τῆς Ἐλοῖσίας. Ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς ἐξωμολογήσεως τοῦ Ὁσβάλλου παρὰ τῷ πνευματικῷ κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ βίου του στιγμὰς ἡ δυστυχὴς σύζυγός του, ἔτις ἐτύχανεν, ὡς ἀνωτέρω ἱρρέθη, παροῦσα, ραίνουσα διὰ τῶν δακρῶν αὐτῆς τὴν ἐπιθανάτιον τοῦ συζύγου της κλίβαν, ἠθόθθη τί ἐν ἑαυτῇ, ὅσπερ ἀφῆρσεν παρ' αὐτῆς ἐν τῷ ἅμα πᾶσαν δύναμιν. Ἡ ἐξωμολόγησις τοῦ ἐγκλήματος του δεινὴν ἐπέφερε πλὴ γὰν, μεγάλην προὔξηνσε ταρσὴν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Ἐλοῖσίας· ἐνόμιζεν ὅτι ὄλον τὸ μέγεθος, ὄλον τὸ θάρος τοῦ ἐγκλήματος, ὅτι ἐπὶ τῆς ψυχῆς της καὶ ἐπίεξεν αὐτῆς, ὅτι βραχὺ καὶ θανάτηφόρος μεραυνὸς ἐνέσκηψεν ἐπὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς.

της. Ἡ δυστυχής! κατὰ τὴν ἐν τῷ μοναστηρίῳ διαμανήν της, μικρὸν κατὰ μικρὸν εἶχε μάθει ὅτι ἦτο σπέρμα ἀπειρισκίπτου ἀδελφοῦ, ὅτι ὁ ἀδελφός αὐτῆς ἦτο καὶ πατὴρ της· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ θέσις αὐτῆς, τὸ μυστήριον τοῦτο, ὅπερ διετήρει ὁ ἐν τῇ ψυχῇ της μόνον κεκρυμμένον πᾶν ἰσχυρῶς ἀντεπερίνετο πρὸς τὴν θέσιν τοῦ Ὁσβάλλου, πρὸς τὸ μισαρὸν αὐτοῦ ἐγκλημα· ὅθεν καὶ ἡ φρίκη τοιαύτης ἰδέας· δὲν ἐβράδυνε πολὺ νὰ τῇ ἐπισπεύσῃ τὸν θάνατον.

Ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος πνευματικὸς ὅστις τὸν Ὁσβάλλον ἐξωμολογῶν ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου του κλίνης εἶχεν ἀνακαλύψει τὴν πύλιν μυστηριώδους ἐγκλήματος, αὐτὸς οὗτος τρεῖς ἡμέρας κατόπιν ἐμελλε νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ τῆς ἐκβασίν τούτου· διότι ἡ σύζυγος τοῦ Ὁσβάλλου, μὴ δυναμένη ἐπὶ πλέον νὰ ἐπιζήσῃ, μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ ἐγκλήματος τοῦ συζύγου της, βασιανίζομένη δὲ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως προσεκαλέσατο καὶ αὐτὴ παρ' αὐτῆς τὸν πνευματικὸν πρὸ τοῦ ὁποίου δακρυχέουσα ἐξωμολογήσατο ὅτι αὐτὴ ἐκεῖνη ἦτο τὸ ἀνίερρον σπέρμα τοῦ ἀδελφοῦ της, τοῦ πατρὸς της ἅμα δὲ καὶ τοῦ συζύγου της Ὁσβάλλου. Ὡς εἶπε ταῦτα ἐπιτήτατο τὴν προσευχὴν αὐτῆς, ζητοῦσα ἔλσεο καὶ συγγνώμην παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ μετασχοῦσα καὶ αὐτὴ τῶν ἀγρᾶν τῶν μυστηρίων πάραυτα ἐξέπνευσεν· ὁ δὲ πνευματικὸς πᾶν δι' αἰῶς φερόμενος, ταύτης ἀποθανούσης, ἔθηκεν αὐτὴν ἐν τῷ τάφῳ ἀρτίως εἶχε θέσει καὶ τὸν Ὁσβάλλον, ὅπως αἱ δύο ἐκεῖνοι ὄλοι, τὰ δύο εἰσεῖνα ὁμοία σώματα εἰς τὸν αὐτὸν χοῦν διαλυθέντα ἀναμιχθῶσιν. Ἐβῆκε δὲ ἐπ' αὐτῶν καὶ πλάκα ἐφ' ἧς ἐγράφε μυστηριώδη ἐπιγραφὴν· Ἐνταῦθα κεῖται, πατὴρ μετὰ θυγατρὸς, σύζυγος μετὰ συζύγου, ἀδελφός μετὰ ἀδελφῆς.

VII

Πολλὰ εἶχον παρέλθει ἔτη, πλὴν οὐδεὶς ἐνδακρυς τὸ γόνυ ἔκλινε πρὸ τοῦ τάφου ἐκείνου, οὐδεὶς ὀλίγα ἐπ' αὐτοῦ ἔρριψεν ἄθνη, οὐδεὶς προσήνεγκε λίθον, καὶ πρὸ τοῦ παρηγόρου Σταυροῦ ὠχρᾶν ἤναψε λαμπάδα. Ἐν μόνον πτηνὸν ἐκάστην πρωΐα, περιῦπτατο ἐκεῖθεν· ἐζήτει ἐκεῖ που πλησίον καθίσαν νὰ κελαδήσῃ ἢ μάλλον νὰ θρηνήσῃ, ἀλλ' ὡς προσέβλεπεν ἐπὶ τοῦ ἐρημου ἐκείνου τάφου, ἐφευγε ταχέως, φοβούμενον ἴσως μὴ ἢ πλάξ διαρραγῇ, μὴ ὁ τάφος ἐκεῖνος· ἢ πύλη ἦτο τῆς Κολάσεως.

Ἦτο πρωΐα.
Ἡ γῆ ἤρξατο ἐνδυομένη τὴν ποικιλοφὰ τῆς πρώτης Μαΐου ἐσθῆτα, ὁ δὲ οὐρανὸς κατοπτριζόμενος ἐπὶ ταύτης ἔχε τὴν δρόσον αὐτοῦ ἐπ' αὐτῆς καὶ τὴν καθίστα ἐπιφανεστέρην. Μακρόθεν ἠκούοντο τὰ πτηνὰ κελαρύζοντα καὶ τὴν φύσιν χαιρετῶντα, ἐπὶ δὲ τῶν κλιτύων τῶν ἐκεῖ ὀρέων παῖδες καὶ νέοι ἐρασταὶ τὸν Μάιον ἐφαίνοντο συλλέγοντες. Ἦτο τέλος ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ὁ Θεὸς, ἡ φύσις φαίνονται συμπαίζοντες μετὰ τῶν ἀνθρώπων.

Γραῖά τις σκελετώδης καὶ βακτροφόρος ἐραδέως διέκρητο πρὸ τοῦ ἐρημου ἐκείνου τάφου, ἔρριψε βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ, ἐπλησίασε, τέλος ἀνέγνω.

Τὰ πάντα τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐμειδίαν, τὰ πάντα περιέμενον τὸν ἥλιον, ὅπως νέαν ἐπ' αὐτῶν διὰ τῶν ἀκτίων του ἐπιχύσῃ ζῶν, πλὴν ἀόκη ἡ γραῖς αὐτῆ γονυκλινῆς πρὸ τοῦ τάφου ἐθρήνει ἀσπαζομένη αὐτὸν, μόνη αὐτῆ ἐμελλε νὰ ἀποθάνῃ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἵνα μὴ διὰ τῶν θρήνων της τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸν ἥλιον μολύνῃ.

Οἱ ἀτμοὶ τῆς νεκτὸς ἐξηφανίσθησαν καὶ ἐν μόνον νέφος ἐπλανᾶτο εἰσεῖτι. Ὁ ἥλιος ἐφάνη, τὸ νέφος διήλθε πρὸ αὐτοῦ, τέλος ἐξηφανίσθη.

Οὐδεὶς ὅμως οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὸ νέφος ἐκεῖνο ἦτο τὸ πνεῦμα τῆς βακτροφόρου ἐκείνης, ἧτις αἰώνιον πλέον ὑπὸν ἐκοιμάτο, ὅτι ἦτο ἡ ψυχὴ τῆς ἄλλοτε ἀμαρτωλοῦ τοῦ Ὁσβάλλου θεραπευίδος!!!

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελίς 6 χαα. Γράφε χαράς. Σελ. 8 εις τὰς ψυχὰς πρόσθεσε τὰς ἡμετέρας ψυχὰς.—Σελ. 10 ἀντί παρουσιασθῶσι γράφε παρασκευασθῶσι.—Σελ. 11 ἀντί ἀρξῆται τῆς μάχης ἵνα . . . Γράφε ἵνα ἀρξῆται τῆς μάχης ἀντί προσβολὰς.. γράφε προσβολὰς.—Σελίς 19 ἀντί προσήκουσεν γράφε προσεῖλκυσεν.—Σελίς 28 ἀντί τρόπας γράφε τροπὰς.—Σελ. 26 ἀντί φρικιδῶντες Γράφε φρικιδῶσας.—Σελ. 32 ἀντί αὐτὴν γράφε αὐτήν. ἀντί ἀνδῶναι γράφε ἀνδόνες.—Σελ. 34 ἀντί σωθῆ, γράφε σωθῶσι.—Σελ. 35 ἀντί πολυπλάνητος γράφε πολυπλάνητου.—Σελ. 38 ἀντί ἀρέξω γράφε ἀρξῶ. ἀντί ἀνὴρ γράφε ἀήρ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

AL 52 φ 10 001*

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ